

NIKADA NEĆEMO ZABORAVITI ZLOČIN U ŠTRPCIMA

NIKADA NEĆEMO ZABORAVITI ZLOČIN U ŠTRPCIMA

NIKAD NEĆEMO ZABORAVITI ZLOČIN U ŠTRPCIMA

Sadržaj

- Činjenice o zločinu i suđenje	5
- Pisma Milke Zuličić	6
- O otmici u Štrpcima – aktivisti/kinje i saradnici/ce	14

Žene u crnom i Štrpci **29**

Saopštenja za javnost	30
Ulične akcije	45
Posećivanje mesta zločina počinjenih u naše ime	49
Grupa za video aktivizam Žena u crnom – dokumentarni filmovi i video materijali	51

NIKAD NEĆEMO ZABORAVITI ZLOČIN U ŠTRPCIMA

OTMICA U ŠTRPCIMA

Pripadnici Vojske Republike Srpske su, na železničkoj stanici u Štrpcima, 27. februara 1993. iz voza koji se saobraćao na relaciji Beograd – Bar izveli i ubili 20 putnika, civila nesrpske nacionalnosti.

Za ovaj zločin do sada je pravnosnažno osuđen samo Nebojša Ranisavljević. U sudskom postupku koji je protiv njega vođen pred Višim sudom u Bijelom Polju (Crna Gora) utvrđeno je da je grupa pripadnika Višegradske brigade, koju je predvodio Milan Lukić, nasilno zauzela voz u stanici Štrpci i iz istog izvela 18 putnika Bošnjaka, jednog Hrvata i jednu osobu neutvrđenog identiteta, koje su vojnim kamionom odvezli u prostorije osnovne škole u mestu Prelovo kod Višegrada. Nakon što su im oduzeli sve vredne stvari i pretukli ih, vezali su ih žicom i odvezli u napuštenu kuću u obližnje selo Mušići, gde su im naredili da legnu, a zatim su ih Milan Lukić i Boban Inđić ubili. Za to vreme Ranisavljević je čuvao stražu ispred kuće, pa je ranio jednog od otetih putnika koji je pokušao da pobjegne. Ranjenog putnika zaklao je Milan Lukić.

Žrtve ovog zločina su: Esad Kapetanović, Ilijaz Ličin, Fehim Bakija, Šećo Softić, Rifat Husović, Halil Zupčević, Senad Đečević, Jusuf Rastoder, Ismet Babačić, Toma Buzov, Adem Alomerović, Muhedin Hanić, Safet Preljević, Džafer Topuzović, Rasim Ćorić, Fikret Memović, Fevzija Zeković, Nijazim Kajević, Zvezdan Zuličić i jedno nepoznato lice. Do sada su pronađeni posmrtni ostaci četiri žrtve. Telo Halila Zupčevića pronađeno je krajem 2009. godine u selu Sjedača na obali jezera Perućac, a posmrtni ostaci Rasima Ćorića, Jusufa Rastodera i Ilijaza Ličine nađeni su u istom jezeru 2010. godine, dok se za ostalim telima i dalje traga.

Tokom suđenja Ranisavljeviću, na osnovu dokumentacije ŽTP „Beograd” utvrđeno je da je otmica bila unapred planirana i da su predstavnici državnih organa Srbije i SRJ bili upoznati sa postojanjem plana da se na stanici Štrpci izvrši otmica putnika muslimanske nacionalnosti. ŽTP je odmah po saznanju da postoji takav plan obavestio nadležne organe o njemu, ali ništa nije preduzeto da se otmica spreči. Među organima koji su bili obavješteni su i Ministarstvo odbrane SRJ, Užički korpus VJ kojim je tada komandovao Dragoljub Ojdanić, kao i Državna bezbednost.

Za zločin u Štrpcima pred sudom Bosne i Hercegovine u toku je suđenje deseterici optuženih, među kojima su Luka Dragičević, komandant Višegradske brigade, Boban Inđić, komandant Interventne čete u Višegradskoj brigadi, te Gojko Lukić, brat Milana Lukića. U Srbiji se povodom ovog zločina vodi istraga pokrenuta u decembru 2014. godine. Naime, Tužilaštvo za ratne zločine (TRZ) podiglo je u martu 2015. godine optužnicu protiv pet lica, međutim tu optužnicu sud do danas nije potvrdio, već ju je nekoliko puta vraćao TRZ-u na dopunu.

OTVORENO PISMO SLOBODANU MILOŠEVIĆU

KAŽITE NAM ISTINU

Gospodine Predsjedniče, obraćam Vam se na ovaj način jer ne može moja riječ na drugi način da dođe do Vas.

Riješili ste mnoge probleme, ali kada su u pitanju Vaši građani koji su oteni pre 9 mjeseci na pruzi Beograd - Bar iz voza 671 27.2.93. u Štrpcima, niste učinili ama baš ništa bez što ste obećali da ćete prekopati zemlju itd.

Ne znam da li ste je prekopavali ili niste, ali je činjenica da 9 mjeseci prođe a saopštenja nema ni rodbini ni javnosti. Dokle je došla istraga ministra Sokolovića i njegovih ljudi, da li je podignuta optužnica i protiv koga? Ne znam čija sam građanka ja, a čiji je građanin moj Zvezdan, samo znam, moj Predsjedniče, da ste mi ubili sve ljudsko u meni. Dosta sam šetala od kabineta do kabineta, od hotela do hotela, od ministra do ministra, a sada mi je preostalo da šetam do Haga, K. Samozugi, S. Ogate, Klintona, Miterana, Mazovjeckog. Možda će mi oni pomoći, a ako ništa, bar će me ljudski primiti.

Dvadeset četvrtog maja 93. Vi lično ste obećali da će Sokolović u Prijepolju saopštiti pravu istinu za 7 dana; na žalost, možda je on već odavno znao jer njegove jedinice su u to vrijeme bile u Višegradu, to njegovi ljudi pričaju u Beogradu.

Milicionar Radoje Raičević tvrdi da zna gdje su grobovi otenih. Pitam se šta je milicija Srbije radila u "tuđoj državi", međunarodno priznatoj od UN? Kako su u pola dana došli toliki naoružani ljudi sa vojnim kamionima u Štrpce, a da ih niko ne vidi na pograničnom dijelu koji čuva vojska Jugoslavije?

Zašto u knjizi bilješki u Beogradu u željezničkoj stanici ni slova nije upisano šta se toga dana desilo na pruzi Beograd - Bar? Da li je direktor Jugoslovenske željeznice bar žaljenje izrazio zbog tog nemilog događaja i kojoj se javnosti i čijoj on obratio? Ako Užički korpus čuva prugu u dolini Republike Srpske, ko su otmičari - možda Kinezi? Dokle je sa radom došla komisija koja je osnovana još u vrijeme Predsjednika Ćosića na tom slučaju (Komisija na saveznom nivou; na čelu komisije Vladimir Matović, po jedan predstavnik saveznog SUP-a i Vojske Jugoslavije)?

Zašto je Milan Lukić osuđen? Kako ministar Sokolović izjavi kod predsjednika Miloševića 24.5.93. da ga je MUP Srbije kidnapovao i da je on glavni u otmici. Zašto nam ne kažu već jednom pravu istinu?

Zašto ne zamijene Milana Lukića, "nacionalnog heroja" Radovana Karadžića i njegove države, za naše otete putnike?

Ja sam lično kod predsjednika Miloševića tražila da se izvrši razmjena Milana Lukića za otete putnike, ali smo od Predsjednika dobili - mjesec dana hotela boravka u hotelu "Mladost", da ga čekamo dok se vrati iz Ženeve, ali ga više nikad nismo ni vidjeli, ni dočekali - on ne želi da nas primi.

Pitam i zašto je konduker upisivao imena putnika na vozne karte?

Vi ste, Predsjedniče, roditelj, imate svoju djecu, stavite se u moj položaj. Moj Zvezdan nije kriv za ovaj rat niti ja, niti je to naš rat. Mi smo od Alije Izetbegovića pobjegli da nas ne masakrira, a, na žalost od svojih Srba sam doživjela ono najgore što se čovjeku može desiti, da mu uzmu dijete, i da ne znam 10 mjeseci da li je živo ili mrtvo.

Ovo ćutanje vaših organa vlasti dovodi me u strašnu sumnju, a ima i nekih dokaza da je u sve ovo upetljan MUP Republike Srbije, vojska - dobrovoljci Užičkog korpusa, radikali, Jovićevi i Vojska Radovana Karadžića, kao što je Milan Lukić i ostali.

Molila bih potpredsjednika savezne vlade Ž. Simića da i ove nestale građane potraži kad ode u Ženevu ili Višegrad, a ja ću mu toliko pomoći da mu dam ime i prezime otetih, ako su i ovo građani a ne samo oni iz Hrvatske.

Buzov Toma, rođ. 1940. god., vojni penzioner Beograd, Zuličić Zvezdan, rođ. 1969. god. iz Sarajeva - izbjegli. prijavljen u SUP Beograd, Husović Rifat, rođ. 1958, Kapetanović Esad, rođ. 1974, Bakija Fehim, rođ. 1953, Ličina Ilijaz, rođ. 1950, Kajević Nijazim, rođ. 1963, Zupčević Halil, rođ. 1942, Zeković Ferzija, rođ. 1939, Đečević Senad, 16 god, Rosfader Jusuf, 45 god, Babočić Ismet, 30 god, Alaomerović Adem. Rođ. 1936, Memović Fikret, rođ. 1953, Ćorić Rasim, rođ. 1952, Prebević Safet, rođ. 1968, Hanić Mufedin, rođ. 1966, Topuzović Džafer, rođ. 1938, Softić Šeća, 48 god.

Milka Zuličić

PISMO GLUVIMA

(POVODOM TREĆE GODIŠNJICE ZLOČINA U ŠTRPCIMA)

Da li će se vrata pakla odškrinuti ovih dana, i postoji li taj posljednji tračak nade za 20 porodica da saznaju istinu o svojim najdražim, otetim u Štrpcima - niko još ne zna osim Slobodana Miloševića.

Ključari su potpisali u Dejtonu (Ohajo, SAD) papir, ali šta on sadrži i ko će se pridržavati toga, ostaje da se vidi i da se lomi preko onih koji se nalaze u tamnicama širom Balkana i mnogim jama- ma širom BiH i Hrvatske. Ključarska mržnja bila je jača od svakog ljudskog obzira. Ne ispaštaju oni koji su direktni učesnici u prljavoj političkoj igri, nego, nažalost, oni koji nisu željeli da stanu pod naci - fašističke barjake Miloševića, Tuđmana i Izetbegovića.

Tri godine Milošević ćuti o otmici putnika iz voza na pruzi Beograd - Bar, 27. februara 1993. go- dine, u stanici Štrpci. Ova otmica je njegova najveća misterija u ovom ratu. Obećavao je da će "nebo prevrnuti, zemlju prekopati" i rasvijetliti slučaj do kraja. Zato mu se ja i obraćam, po ko zna koji put, i pitam ga javno šta su uradili on i njegova kamarila iz Srbije i Crne Gore.

Srbijanska "elita" je u svoj projekat instalirala zločin kao cilj dela. Počinili su takva zvjerstava nad narodom, a posebno nad civilima koji nijesu njihovog nacionalnog predznaka, išli su dotle sa zločinom da su im smetale kuće, mostovi, bogomolje i mnoge kulturne vrijednosti koje nije ni zloglasni Hitler porušio i uništio.

Ovo ne pišem da bih sebe opravdala pred bogom i prijateljima. Ovo pišem zato što mi je ime Milka, a ne Fatima. Ovo pišem što sam Sarajka i građanka BiH i što sam doživjela najveće traume i najveći bol u duši i srcu baš od svog predznaka po rođenju, a ne po opredeljenju.

Moj sin Zvezdan, rođen u Sarajevu 28. 12. 1969. godine, nije ubica niti zločinac. On je pošte- ni građanin BiH, dijete koje nije učeno da se svrstava pod barjake nacionalnih vođa i da po tome svrstava ljude na dobre i loše. Iz BiH je još i Halil Zubčević, Trebinjac, otac dvoje djece (10 i 12 godina).

Ostali putnici nisu sa ratnog područja, nego su državljani Srbije i Crne Gore. Senad Đečević, Crnogorac, 16 godina - zar je on mogao biti neprijatelj i opasnost po srpski narod i srpsku državu? Zar je on mogao da satanizuje srpsku državu i deset miliona Srba?

Neki od otetih putnika, koji su bili zaposleni većinom po beogradskim firmama, dobili su otk- aze u roku tri dana poslije kidnapovanja, a da niko nije ni pitao njihove porodice gdje su i šta je sa njima. Pravna država, nema šta! Zagarantovana prava svim građanima po međunarodnim konvencijama o nacionalnim manjinama - kako voli da kaže ministarka za ljudska prava Margit Savović. Možda u njena prava spada i kidnapovanje građana? Ustav Srbije i Crne Gore, sudovi i lica od pravnih nauka i zakona šute i služe S. Miloševiću.

Porodice odavno znaju ko je nalogodavac ovog gnusnog zlodjela. Zato tražimo istinu, ma kva da je, o našim najdražima.

Možda je godpodi zadovoljstvo gledati kako i mi polako umiremo od bola i tuge koja se obrušila na nas. Možda smo pred njima pokusni kunići na kojima proučavaju ljudsku izdržljivost. Ovo što nam rade isto je radio Hitler i njegovi zločinci nad jevrejskim zarobljenicima u Aušvicu. Dobro ćemo vas, gospodo, pamtiti i nikada vas nećemo zaboraviti, podsjećaćemo vas često kao i Simon Vizental što podsjeća i opominje naciste na njihova "djela" učinjena za vrijeme Drugog svjetskog rata.

Budite sigurni da nećete mirno spavati ni vi, gospodo ključari, ni vaši potomci. Upozoravaću vas dok sam živa.

februar, Čikago

Milka Zuličić

(majka otetog Zvezdana)

VAPAJ ZA ISTINOM

GOSPODO PREDSEDNICI,

Mrak, bol, suze, nesanice, iščekivanja - "zahvaljujući" ubicama iz moje nacije po rođenju, koji su uprljali čitav srpski i crnogorski rod - to je postao ceo moj život. Protjerali su me sa ognjišta, pa misle da ću njihova zlodjela zaboraviti.

Sada imam domovinu, iako u njoj nisam rođena. Primili su me, dali mi dom, ličnu kartu. Više nisam statistički broj Bube Morine i njenih naredbodavaca.

Kakvu sam izbegličku domovinu imala? Nisam smjela ulicama da hodam. Mrak. Podzemlje. Često se pitam da li su majke mogle da rode takve zločince, koje će po zličinu pamtiti i djeca su rođena 1987/88. I slučajno preživjela! Kako djetetu rođenom poslije gazimestanskog govora, 1989; objasniti zašto su mu divljaci sa brda ubili oca, silovali majku. Kako objasniti djeci Prijedora, Foče, Ruda, Brčka, Goražda, Žepe, Srebrenice, Skelana, Omarske, Sarajeva, Mostara, Vukovara, Severina, ŠTRBACA i mnogih drugih gradova i sela?

Kako će Užičani, Pribojci, seljaci Ruda, Višegrada i Bajine Bašte pogledati oči komšijama čija su djeca, muževi, sinovi ubijeni, kidnapovani uz pomoć vojske i MUP-a Srbije i Crne Gore, na čelu sa Slobodanom Miloševićem i Momirovom Bulatovićem. Izvođači krvavih radova su mnogobrojni, i nalaze se na ključnim pozicijama vlasti u Srbiji i Crnoj Gori.

Kako da objasne Muslimanima i Muslimankama kako i zašto su oteli njihove najdraže? Zašto neće da nas prime i kažu šta je sa otetim, nego se kriju po kabinetima. To jasno govori ko su otmičari. Nama je od prvog dana (28. II 1993.) poznato da je, kabinet Ojdanića faksom i telefonom naredio da se pruga Beograd - Bar čuva na 30-50 km u dubini teritorije tzv. Republike Srpske.

Njih ne boli nestanak mog Zvezdana. Njihova djeca su na sigurnom. Oni vladaju i pokrivaju zločine. Ja ću im zato često slati podsjetnik o zločinima koje su počinili.

Moj bol za ZVJEZDANOM je veliki, kao i bol mojih sapatnica i sapatnika, počev od bola Muje Babočića za sinom Iskom, do Zinkinog bola za ocem Ademom...

Svi ćute. A ćutanje je uvijek bilo za zločin ili odobravanje zločina.

Za dvije mračne godine ne saznati ništa, ni jednu jednu riječ. Ko je istražni sudija? Dokle je stigla istraga? Da li je uopšte vođena? Ko su počinioci?

Porodice otetih su ubili bez ijednog ispaljenog metka. Od nas su napravili invalide u duši. Razlika između nas i onih što leže u bolnici "Rudo" u Beogradu jako je mala.

27. II 1995., ponedjeljak. Da li crni il sa zračkom nade jer se - još ne zna. 730 dana i još toliko noći. ŠTRPCI ŠUTE. ŠUTI VLAST. KRVAVI ŠTRPCI. KRVAVA VLAST.

Suda i zakona nema. Naše duše su prazne, suze liju kao mostarske kiše.

Svaki dan slušam vijesti iz bivše izbjegličke domovine. Domoljubne pjesme od Čajniča do Krajine. Mladićeva armada boj bije. Beograd u mraku. Studenti prijete izlaskom na ulice. A ja se pitam: ko će opjevati logore, te crne jame bez izlaza, masovne grobnice u njedrima Jahorine, Srebrenice, Semizovca, Ilijaša, Bijeljine, Višegrada, Ruda, Foče? Ko će opevati krvavu Drinu? Sigurno opet vođe krvavog pira. Ko li će opjevati ŠTRPCE i krvave šine pruge Beograd - Bar?

Kad je budu pisali moraju imati na umu da su svjedoci tog pira i dva mlada života, djeca Halila Zupčevića iz Trebinja, i da će oni nadživjeti vođe. Pamte oni dobro taj dan kada su im odveli oca, pred njima i njihovom majkom. Možda će se do tada savjest ponekog putnika koji je bio očevidac probuditi.

Moga grada više "nema". Preorali su ga oni sa brda oko Sarajeva i pomagači iz Srbije. Parkove su pretvorili u grobnice mojih najdražih: kumova, prijatelja, njihove djece. Duhovni azil bivše Jugoslavije razorili su i pretvorili u logore. Za sada se jedino zna ko je to uradio, ko je izdao naredbu.

Sada imam novu domovinu, novi dom, živim slobodno, nisam u mraku, ali duša je prazna jer je srce ostalo u ŠTRPCIMA. Čekam vas, gospodo, da se oglasite, da kažete istinu.

ČEKAM GLAS NADE - ZVJEZDAN JE ŽIV.

Milka Zuličić (majka otetog Zvezdana, rođena u Nikšiću. 35 godina živjela u Sarajevu. Izbjeglica postala u 42. godini)

ZLOČINCI – GDJE JE GROBNICA?

Četiri godine prođoše od vašeg obećanja i vaše istine. Četiri godine mraka u mojoj duši, neprospavanih dana i noći. Ćutite jer ste zločinci i mjesto vam je u paklu, Vama i vašim potomcima. Pitam se, zločinci, dokle ćete ćutati? Dokle ćete tim prostorima sijati smrt i beznađe? Da li možete mirno spavati u svojim jazbinama; bez imalo ljudskosti izdavati mračna naređenja svojim slugama, lešinarima ljudskih života?

Postavljam pitanja:

Slobodanu Miloševiću, Dobrici Ćosiću, Momiru Bulatoviću, Zoranu Sokoloviću, Dragoljubu Ojdaniću, Milu Đukanoviću, Nikoli Šainoviću, Draganu Iliću, Ostoji Mišiću, Nedeljku Boškoviću, Milomiru Miniću, Radmilu Bogdanoviću, Đorđu Blagojeviću, Margit Savović, Pavlu Bulatoviću, Radvanu Karadžiću, Biljani Plavšić, Radomiru Golu i mnogim drugim zločincima. Sa kim se sada ljube i grle? Da li misle da sam ih zaboravila? Misle li da će im kćeri i sinovi mirno spavati i da ih neću potražiti da ih pitam ista pitanja koja i danas pitam njihove očeve, ali odgovora nemam?

Ko su kidnaperi putnika na pruzi Beograd - Bar 27. 2. 1993. "Štrpci"?

Ko je u to vrijeme bio direktor ŽTP-a?

Ko su pratioci voza i čiji su oni policajci?

Ko su kondukteri i po čijem nalogu upisuju imena putnika na voznim kartama?

Ko je ubijao, silovao i klao na području istočne Bosne? (ispade da su Srbi iz Despotovca, Obrenovca, Stare i Nove Pazove?)

Ko je Radomir Gole?

Ko je Milan Lukić?

Ko je Milan Kornjača?

Ko su braća Planojević?

Ko je Njegoš Ivanović?

Ko je Nebojša Ranisavljević?

Ko je Boban Inđić?

Ko je Radoje Raičević?

Ko je Krsto Duka?

Ko je Jovica Stanišić?

Ko je Ratko Adžić?

Ko je Dušan Petrović?

Ko je Nikola Pejanović?

Ko je Vlado Šušović i da li se stidi svog "dela"?

Ko je Zoran Lilić?

Čija je pruga Beograd - Bar?

Koliko karaula vojske ima Srbija kod Priboja i Rudog, i čija je vojska sejala smrt na tim prostorima?

Kod kojeg nadležnog sudije je slučaj "Štrpci"?

Koliko je djece iz Srbije i Crne Gore poginulo na prostoru BiH i Hrvatske, ko ih je tamo poslao i zašto?

Koliko je mladića invalida, i zašto?

Koliko je Srba doseljeno iz Rudog, Foče i Višegrada u Obrenovac, Staru i Novu Pazovu?

Koliko zločinaca slobodno šeta po Srbiji?

Čega se plaše putnici - svedoci iz voza C-71?

Ko je predsednik Ustavnog suda Jugoslavije? Kome su oni položili zakletvu?

Dokle su Vladimir Matović i Dibrica Ćosić stigli u svojoj istrazi?

Da li ima poštenih u Jugoslovenskoj vojsci i zašto ćute?

Da li Luka i Jovanka Karadžić žive čiste savjesti u Nikšiću i obilaze Pale?

Ko je Margit Savović i čija ona prava štiti?

Zašto Željko Simić ne progovori?

Koga sada tješi žena Momira Bulatovića? Gospođa Nado da li si majka? Stidiš li se izjava datih pojedinoj rodbini?

Iza ovih pitanja se kriju zločinci i istina?

*april 1997.
Zvezdanova majka
Zuličić Milka, Chicago*

KATIE MAHURON

ŠTRPCI

Dvadesetsedmog februara 2008. sam se pridružila grupi aktivistkinja Žena u crnom koje su autobusom putovale iz Beograda za Štrpce, gde će obeležiti zločin počinjen pre petnaest godina. U autobusu su bile aktivistkinje Žena u crnom iz Leskovca, Velike Plane, Beograda i Niša. Pridružili su nam se i aktivisti i aktivistkinje drugih organizacija za ljudska prava, uključujući i Helsinški komitet za ljudska prava iz Srbije, Fond za humanitarno pravo i Inicijativu mladih za ljudska prava, kao i novinari štampanih, elektronskih i tv medija.

Svi smo mi putovali na mesto zločina počinjenog 27. februara 1993. Pre petnaest godina 19 ljudi je oteto iz voza na stanici Štrpce i potom ubijeno. Dokumentacija beogradske kancelarije Železnica Srbije (ranije Jugoslovenske železnice) pokazuje da su pojedinci iz Srbije, Jugoslavije i Jugoslovenskih železnica znali za plan otmice putnika – građana Jugoslavije nesrpske nacionalnosti.

Vojnici Republike Srpske zaustavili su voz broj 671 koji je dolazio iz Beograda. U vozu je već bila grupa naoružanih ljudi sa četničkim obeležjima. Na stanici Štrpci u voz je ušlo 25 maskiranih ljudi koji su, uz pomoć Četnika koji su već bili u vozu, oteli nekoliko putnika. Vezali su ih žicom, izveli iz voza i odveli u garažu u selu Sase, nedaleko od obale Drine. Čuli su se brojni pucnji, dovoljno da svi u garaži budu ubijeni.

Bilo mi je to prvo putovanje sa Ženama u crnom na mesto zločina. Sedeći u autobusu sam se pitala kako će biti. Pokušavala sam da se pripremim za navalu emocija za koje sam bila sigurna da će me preplaviti. Prvo smo zastali na gradskom trgu, gde su nam se pridružili članovi porodica ubijenih. Mnogi članovi porodica i aktivisti su se toplo pozdravili – očigledno među njima već postoji odnos poverenja i solidarnosti. Stajali smo na gradskom trgu sa natpisima koje smo poneli. Na jednom od njih je pisalo "Nećemo zaboraviti" a na drugom su bila imena i godišta ubijenih. Čitajući imena na transparentu bila sam potresena, pokušavajući da shvatim sav užas događaja koji su se odigrali pre petnaest godina: Esad Kapetanović, Ilijaz Ličina, Fehim Bakija, Šećo Softić, Rifet Husović, Sead Đečević, Ismet Babačić, Hail Zupčević, Adem Alomerović, Rasim Ćorić, Fikret Memetović, Favzija Zeković, Nijaz Kajević, Muhedin Hanić, Safet Preljević, Džafer Topuzović, Jusuf Rastoder, Zvezdan Zuličić and Tomo Buzov. Najmlađi među njima je imao samo 16 godina.

Posle stajanja na trgu smo otišli da položimo venac na mesto gde je započeta izgradnja spomenika ubijenima. Zatim smo se uputili do železničke stanice Štrpci. Sišli smo iz autobusa 2 kilometra pre stanice i nastavili peške, uzbrdo, po vetrovitom, blatnjavom putu koji vodi do stanice. Hodali smo u tišini i nosili transparente i još jedan venac. Pristigavši na stanicu, okupili smo se i podelili transparente među sobom. Sačekali smo da prođe voz u 15.58 h, baš kao i pre

petnaest godina. Danas je prošao kroz stanicu ne zaustavljajući se. Železnička stanica Štrpci je danas pusta, retko se koristi.

Osećanja koja su me tog dana preplavila su bila silovita. Dok smo stajali na tom planinskom obronku lepota prirode oko nas mi je prosto bola oči. Činilo se pogrešnim da mesto takve tragedije bude tako prelepo. Kontrast takve lepote i takve tragedije bio je snažan i potresan. Lepota tog dana i pejzaža nije bila u skladu sa povodom okupljanja. To prvo iskustvo posete mestu zločina sa Ženama u crnom je bilo izuzetno snažno. Nikada neću zaboraviti taj osećaj. To iskustvo me je samo učvrstilo u uverenju da su takva putovanja i misija Žena u crnom od ogromnog značaja. Izveštaji koje su mediji preneli o stajanju Žena u crnom i pomenu žrtvama podsećaju javnost i društvo sklono zaboravu na zločine. Međutim, mislim da je najveći značaj ovog događaja u podršci i solidarnosti koje Žene u crnom daju porodicama žrtava. Odnosi koji se tako uspostavljaju i neguju predstavljaju svetlu tačku nade u trenutno uzburkanoj atmosferi u Srbiji.

MILAN LUKIĆ PRED DOMAĆIM PRAVOSUĐEM

Povodom presude Haškog tribunala kojom je Milan Lukić osuđen na doživotni zatvor za ratne zločine počinjene u Višegradu i okolini u periodu 1992. – 1994. godine, neophodno je podsetiti da Lukić pred Tribunalom nije osuđen za dva teška zločina. Naime, 22. oktobra 1992. godine iz autobusa na stanici Mioč kod Priboja, oteto je i kasnije likvidirano 16 Muslimana iz Sjeverina, a 27. februara 1993. godine iz voza na stanici Štrpci oteto je i kasnije ubijeno 19 Muslimana, građana Savezne Republike Jugoslavije. I jednu i drugu otmicu planirao je, organizovao, izvršio i do kraja, do likvidacije otetih, Milan Lukić.

Suđenje za ratni zločin optuženima za otmicu u Sjeverinu održano je pred većem Okružnog suda u Beogradu, koje je osudilo u odsustvu Milana Lukića i Olivera Krsmanovića na po 20 godina zatvora, Dragutina Dragičevića, koji je prisustvovao suđenju na 20 godina zatvora i Đorđa Ševića, koji je takođe prisustvovao suđenju, na 15 godina zatvora. Suđenje za ratni zločin optuženom za otmicu u Štrpcima Nebojši Ranisavljeviću održano je pred većem Višeg suda u Bijelom Polju, koje je presudom od 9. septembra 2002. godine osudilo Nebojšu Ranisavljevića na kaznu zatvora u trajanju od 15 godina.

U oba sudska postupka nesumnjivo, pouzdano, na osnovu potpuno validnih dokaza utvrđeno je da je glavni akter obe otmice i likvidacije ljudi muslimanske nacionalnosti Milan Lukić.

Analiziraćemo dva aspekta ovih suđenja i to:

- okolnosti zbog čega Milan Lukić nije izveden pred sud za ova dva teška ratna zločina u sudovima u Srbiji i Crnoj Gori.
- okolnosti zbog kojih osuđeni u ova dva suđenja za ratni zločin nisu tretirani kao pripadnici Višegradske brigade, regularne jedinice Vojske Republike Srpske, iako je to izvedenim dokazima na oba procesa u potpunosti utvrđeno.

Samo četiri dana nakon otmice u selu Mioč iz autobusa na liniji Sjeverin-Priboj, dana 26. oktobra 1992. godine, u Sjeverinu su uhapšeni Milan Lukić i Dragutin Dragičević, koji su se nalazili u automobilu marke pasat. Oni su sprovedeni istražnom sudiji Okružnog suda u Užicu, a ministar policije Srbije Zoran Sokolović izjavio je da su uhapšeni osumnjičeni za otmicu iz autobusa u Mioču. Međutim, protiv Lukića i Dragičevića vodila se istraga u predmetu Okružnog suda u Užicu Ki 118/92 zbog krivičnog dela neovlašćenog nošenja oružja, jer su prilikom hapšenja kod njih i u automobilu pronađene dve automatske puške crvena zastava, automatska puška tompon, četiri bombe, tromblonska trenutna mina, pištolj marke crvena zastava i veliki broj municije od oko 300 metaka za puške i pištolj. Istraga je trajala devet dana, pa je vanraspravno

veće Okružnog suda u Užicu obustavilo istragu protiv Lukića i Dragičevića, ukinulo im pritvor i pustilo ih na slobodu bez obzira na veliku količinu oružja i municije pronađenih kod njih. Na osnovu detaljnog uvida u istražne spise Okružnog suda u Užicu Ki 118/92 okrivljenih Lukića i Dragičevića vidi se da u njima nema nijedne reči, niti bilo kakvog pomena o otmici u Mioču. Dakle, neko moćniji je u međuvremenu dezavuisao ministra Sokolovića i sprečio ne samo istragu oko otmice, već bilo kakvu istragu protiv Lukića i on je pušten na slobodu.

Skupština Crne Gore formirala je Komisiju za prikupljanje informacija o otmici putnika iz voza 671 izvršenoj u Štrpcima 27. februara 1993. godine, na čijem čelu je bio Dragiša Burzan. Komisija je u toku svog rada prikupila veliku i značajnu dokumentaciju od Javnog tužioca Republike Srbije. Na osnovu te dokumentacije 13. novembra 1995. godine Komisija je sačinila *Izveštaj o rezultatima uvida u dokumentaciju o otmici u Štrpcima u posjedu Javnog tužioca Republike Srbije.*

Izveštaj sačinjavaju karakteristični izvodi, zapažanja i kratak opis dokumenata. Izveštaj sadrži opis 58 dokumenata koji se tiču otmice i koji su sačinjeni u ogromnoj većini neposredno nakon otmice (i u roku od 15 dana posle otmice) i od relevantnih faktora (železnice, tužilaštva i organa unutrašnjih poslova iz Priboja, Užica i Beograda). Dokumentacija predstavlja odličan, validan i prvorazredan dokazni materijal za preduzimanje jedne ozbiljne i sveobuhvatne sudske istrage.

Međutim, takva istraga nije pokrenuta. U međuvremenu, u toku 1993. i 1994. godine Milan Lukić je u Srbiji bio u zatvoru ukupno 10 meseci, prvo 15 dana po rešenju sudije za prekršaje zbog neprijavljenog boravišta, a posle izvesnog vremena provedenog na slobodi – devet meseci zbog neovlašćenog nošenja oružja. Nakon isteka te kazne, protiv Lukića je stavljen zahtev za sprovođenje istrage pred Okružnim sudom u Beogradu zbog otmice u Štrpcima, a krivično delo je kvalifikovano kao protivpravno lišenje slobode. Istragu je vodio tadašnji predsednik istražnog odeljenja Okružnog suda u Beogradu Dragoslav Rakić u predmetu Ki 566/94 i ona je trajala 20 dana, od 6. aprila 1994. godine do 26. aprila 1994. godine.

Za to vreme sudija Rakić saslušao je samo Lukića i tri svedoka, iako je morao imati svu dokumentaciju koju je Javni tužilac Republike Srbije dostavio Burzanovoj komisiji u Podgoricu. Na osnovu te dokumentacije sudija Rakić je u istrazi morao saslušati oko 150 svedoka, izvršiti niz istražnih radnji prepoznavanja, suočavanja, rekonstrukcije, uviđaja, provera i veštačenja. Rakić nije saslušao čak ni, od tužioca predložena, tri svedoka, milicionera, putnika voza, trojicu neposrednih očevidaca otmice. Istražni sudija Dragoslav Rakić je, u razlozima za neslaganje sa njihovim saslušanjem, direktno falsifikovao i neistinito prikazao činjenice iz spisa predmeta navodeći da ta trojica putnika, po zanimanju milicioneri, nisu bili putnici voza, već da su u ovaj slučaj umešani tako što su posle događaja kao službena lica uzimali izjave od milicionera pratilaca voza iz koga je izvršena otmica, što je čista laž.

Dakle, sudija Rakić je otvoreno, drsko i teškom zloupotrebom sudijske funkcije istragu protiv Milana Lukića lažirao i sabotirao, a u tome su mu, donošenjem odluka iz svoje nadležnosti, pomogli zamjenik Okružnog javnog tužioca u Beogradu, sudije Okružnog suda u Beogradu, javni tužilac Republike Srbije i sudije Vrhovnog suda Srbije.

Kada je ova sramna istraga propala i obustavljena, Republika Srpska uputila je sa Pala zahtev za ekstradiciju Milana Lukića zbog krivičnog dela razbojništva (ne otmice), koji je potpisao sudija Blitvić i koji je stigao u Okružni sud u Beogradu baš na dan kada je Lukiću ukinut pritvor 27. aprila 1994. godine. Istražni sudija Okružnog suda u Beogradu Dobrivoje Gerasimović nakon prijema zahteva za ekstradiciju svojim rešenjem Kri 607/94 od 28. aprila 1994. godine određuje Lukiću takozvani ekstradicioni pritvor, koji može trajati mesec dana, u kom roku će se doneti odluka o ekstradiciji Lukića Republici Srpskoj.

Inače, ovaj zahtev za ekstradiciju je bespredmetan jer Republika Srpska nije ni konstituisana kao međunarodno pravna država, pa nije legitimisana da uputi ovakav zahtev, te regularni postupak jednostavno nije moguć. Bez obzira na to, 27. maja 1994. godine istražni sudija Dobrivoje Gerasimović je našao da su ispunjeni uslovi za ekstradiciju i Milan Lukić je transportovan u Republiku Srpsku, gde je odmah pušten na slobodu i dočekan kao heroj.

O ovoj ekstradiciji izjašnjavao se i tadašnji predsednik Savezne Republike Jugoslavije Zoran Lilić, koji je, prema podgoričkoj Pobjedi od 20. avgusta 1994. godine, rekao:

Javnosti je poznata otmica putnika iz voza u stanici Štrpci. Svima je brzo postalo znano da je izvršilac bio nekakav Lukić, štampa je o tome pisala. Naša policija ga je našla i uhapsila, rizikujući sopstvene živote. Istraga je povedena, ali niko i slovima niko, nije hteo da pomogne da se dođe do jednog jedinog materijalnog dokaza. Na kraju su rekli (vlasti Republike Srpske) da će njihovo pravosuđe to završiti i da je to uostalom djelo izvršeno na njihovoj teritoriji, da su oni pravna država itd. Uputili su pismo za izručenje Lukića zbog, kako se to uobičajenim pravnim jezikom kaže, osnovane sumnje da je umješan u otmicu putnika itd. Kada je izručen i preda,; odmah je pušten i čak nagrađen od strane rukovodstva Republike Srpske...

Drugi pravni aspekt suđenja za otmice tiče se činjenice da su državni tužilac u Bijelom Polju i javni tužilac u Beogradu uporno izbegavali da u optužnom aktu navedu da su otmičari pripadnici Višegradske brigade, koja je regularna jedinica Vojske Republike Srpske. Poznato je da je sud strogim i imperativnim pravilima procesnog zakona vezan za činjenični opis dela koji daje optužba i da se izmenom tog opisa poništava identitet optužbe i presude, koji mora da postoji (ako se povredi presuda ne može da opstane).

Predsednici veća, koji su sudili optuženim za otmice u Štrpcima i Mioču, u Bijelom Polju i Beogradu, vodili su suđenja objektivno, stručno, nepristrasno, na visokom profesionalnom nivou i vođenje ovih procesa može im služiti na čast i kao ljudima i kao profesionalcima.

Iako ograničeni odredbama procesnog zakona, oni su ipak u izreku presude uneli sledeće:

Predsednik veća u Bijelom Polju: ...Kao dobrovoljaci i vojnik Interventne čete pri Višegradskoj brigadi... (odnosi se na okrivljenog Nebojšu Ranisavljevića)

Predsednik veća u Beogradu: ...Kao pripadnici Prve lake pešadijske brigade Višegrad... (odnosi se na okrivljene Milana Lukića, Olivera Krsmanovića i Dragutina Dragičevića).

Argumenti da su okrivljeni za otmice bili pripadnici regularne jedinice Vojske Republike Srpske su sledeći:

1. Komandant Višegradske brigade, potpukovnik Luka Dragičević, i u iskazu pred sudom u Bijelom Polju i pred sudom u Beogradu izjavio je da u zoni delovanja njegove jedinice nije bilo paravojnih formacija.
2. Na osnovu potvrda koje se nalaze u spisima predmeta Okružnog su-da u Užicu Ki 118/92 vidi se da su Milan Lukić i Dragutin Dragičević pripadnici jedinice Vojske Republike Srpske. Potvrde je u ime komande Prve višegradske lake pešadijske brigade izdao tadašnji načelnik štaba potpukovnik Luka Dragičević.
3. U svom iskazu pred istražnim sudijom Okružnog suda u Beogradu Dragoslavom Rakićem, u predmetu Ki 566/94 datom 6. aprila 1994. godine Milan Lukić je izjavio:

...Ja sam od 8. aprila 1992. godine pa neprekidno do 5. marta 1993. godine bio na ratištu, na prvoj borbenoj liniji u Višegradu. Ratovao sam u sastavu Vojske Republike Srpske, čiji je komandant Ratko Mladić. Neprekidno mi je bio neposredni starešina komandant Višegrada potpukovnik Luka Dragičević. Ja nisam bio ni u kakvim paravojnim formacijama, jer sam ja rođen u Višegradu, gde sam i odrastao pa sam se uključio u redovan sastav srpske vojske...
4. Branimir Savović, koji se u vreme otmica u Mioču i Štrpcima nalazio na dužnosti predsednika opštine Višegrad, ispitan je kao svedok u predmetu Okružnog suda u Užicu Ki 118/92 3. novembra 1992. godine i tom prilikom rekao:

...Okrivljenog Lukić Milana lično poznajem. Okrivljenog Dragičevića lično ne poznajem, a moguće je da i njega lično znam iz viđenja. Okrivljeni Lukić je komandant jedinice za specijalne namene pri lakoj pešadijskoj brigadi Višegrad u sastavu Vojske Republike Srpske, tako da je on neposredno podređen komandi lake pešadijske brigade Višegrad. Mislim da je ta jedinica veličine jednog voda. Okrivljeni Dragičević pripada jedinici kojoj je Lukić komandir tako da oni obojica predstavljaju pripadnike regularne vojske Republike Srpske.
5. Lazar Draško, po zanimanju advokat, u ratu je imao čin poručnika Vojske Republike Srpske i u vreme otmica bio je u sastavu lake pešadijske brigade u Višegradu.

Dana 3. novembra 1992. godine saslušan je pred istražnim sudijom Okružnog suda u Užicu u predmetu Ki 118/92 izjavljujući sledeće:

...Okrivljene Lukića i Dragičevića poznajem, s tim što Lukića lično poznajem, a Dragičevića samo iz viđenja. Obojica pripadaju regularnoj vojsci Republike Srpske, nalaze se u jedinici za specijalne namene koja je veličine jednog voda, a kojom komanduje okrivljeni Lukić.

Dokaza za pripadnost svih okrivljenih za otmice, Vojski Republike Srpske ima mnogo, navedeni su samo najubedljiviji.

Odgovor na pitanje zbog čega tužioci vojnike Republike Srpske tretiraju kao neke razularene bande i pljačkaše koji isteruju neku svoju pravdu postaje jasan kada se zna da je Vojsku Republike Srpske formirala nekadašnja JNA, a kasnije Vojska Jugoslavije. Svi visoki oficiri, komandanti jedinica Vojske Republike Srpske saslušani na suđenju u Bijelom Polju izjavili su da su bili oficiri JNA i na početku rata u Bosni nalogom Generalštaba JNA prekomandovani u Vojsku Republike Srpske da bi po završetku rata ponovo bili vraćeni u naslednicu JNA, Vojsku Jugoslavije.

Pored komandnog oficirskog kadra, Vojska Republike Srpske dobila je oružje, oruđe, kompletnu tehniku i sva sredstva bivše JNA, a finansirana je od strane Savezne Republike Jugoslavije sve vreme rata. Dakle, veze dve vojske su mnogobrojne, višestruke i vrlo specifične. U predmetu u kojem je suđeno okrivljenom za otmicu u Štrpcima pred Višim sudom u Bijelom Polju postoji originalna dokumentacija železnice, čija je autentičnost potvrđena saslušanjem svedoka, iz koje se vidi da je otmica u Štrpcima bila najavljena mesec dana ranije i da su o toj najavi obavešteni vrlo precizno i iscrpno svi faktori železnice, policije, vojske i politike Srbije i Savezne Republike Jugoslavije, uključujući i tadašnjeg predsednika SRJ Dobricu Ćosića.

Inače, vrlo je indikativno da su se svi ovi monstruozni i duboko tragični događaji u Sandžaku dogodili u periodu dok je predsednik Savezne Republike Jugoslavije i vrhovni komandant oružanih snaga Jugoslavije bio Dobrica Ćosić. Nalazimo da je ovo forsiranje terora u Sandžaku bilo u cilju ostvarivanja dogovora Tuđman – Milošević o podeli Bosne i Hercegovine, po kojem bi centralni delovi BiH pripali Bošnjacima, a granični, prema Hrvatskoj Hrvatima, a prema Srbiji Srbima, pa su u tu svrhu Bošnjaci Sandžaka bili nepoželjni na tom području, te ih je terorom, torturom i drugim metodama trebalo naterati da se presele u centralnu Bosnu.

Autor je pravni zastupnik porodica žrtava iz Sjeverina.

Peščanik.net, 21.07.2009.

OTMICA U ŠTRPCIMA -

OSAM GODINA POSLE

Dana 27. februara 1993. godine u Štrpcima, na pruzi Beograd - Bar, iz voza C-71 kidnapovano je 20 putnika, uglavnom Bošnjaka. Svi kidnapovani bili su jugoslovenski državljani. To su: Toma Buzov, Zvezdan Zuličić (izbeglica iz Sarajeva), Rifat Husović, Esad Kapetanović, Fehim Bakija, Ili- jaz Ličina, Nijazim Kajević, Halil Zupčević, Fevzija Zeković, Senad Đečević, Jusuf Rastoder, Ismet Babočić, Adem Alaomerović, Fikret Memović, Rasim Ćorić, Safet Prebević, Mufedin Hamić, Džafer Topuzović i Seca Softić.

Ovaj zločin nije rasvetljen do današnjeg dana i još se ništa ne zna o oteetim putnicima. Krivci nisu pronađeni. Ćutanje traje i dalje iako je prošlo osam godina od tog tragičnog događaja. A ću- tati o zločinu je zločin.

Za sve ovo vreme porodice oteatih su tražile prijem kod odgovornih političara i nadležnih insti- tucija u želji da saznaju pravu istinu o njihovim najbližima. Obraćali su se medijima, objicali pragove svih mogućih ustanova. Bivši predsednik, Slobodan Milošević je rekao: Nebo ću prevrnuti - zemlju prekopati. Ali, sve je ostalo samo na obećanju.

Jedna od članica naše grupe, Žene u crnom protiv rata, bila je i Milka Zuličić, majka oteatog Zvezdana, koja je sa njim i mlađim sinom izbegla iz Sarajeva. Sve žene iz grupe pružale su Milki podršku i sestrinsko razumevanje, hrabrile je u ovim, za nju najtežim životnim trenucima. No, naša aktivnost nije imala samo ovu ljudsku dimenziju. Organizovale smo stajanja posvećena isključivo slučaju Štrpci.

Postavljale smo pitanja: Šta je sa otetima? Naša Milka hoće istinu o sinu Zvezdanu, i slično.

Roditelji nestalih, kao i antiratna javnost u Srbiji zahtevali su i zahtevaju i dalje, istragu o poči- njenim zločinima. Vlasti ćute, skrivaju istinu, ali roditelji nestalih tražiće pravdu i upozoravati dok su živi.

Na kraju ovog kratkog podsećanja na nerazjašnjeni zločin od pre osam godina, navešću delove jednog od mnogobrojnih pisama naše Milke:

Da li će se vrata pakla odškrinuti ovih dana, da li postoji taj poslednji traćak nade za 20 po- rodica da saznaju istinu o svojim najdražim koji su oteti u Štrpcima - niko ne zna osim Slobodana Miloševića. Tri godine Milošević ćuti o otmici putnika iz voza na pruzi Beograd - Bar. Ova otmica je jedna od najvećih misterija u toku ratova na prostoru SFRJ... Ovo ne pišem da bih sebe opravdala pred bogom i prijateljima. Ovo pišem zato što mi je ime Milka, a ne Fatima. Ovo pišem što sam Sarajka i građanka BiH i što sam doživela najveće traume i najveći bol u duši i srcu baš od svog predznaka po rođenju, a ne po opredeljenju. Moj sin je Zvezdan, rođen u Sarajevu 1969. godine, i nije ubica niti zločinac. On je pošten građanin BiH, dijete koje nije učeno da se svrstava pod barjake

nacionalnih vođa i da po tome svrstava ljude na dobre i loše. Iz BiH je još i Halil Zupčević, Trebinjac, otac dvoje dece.

Ostali putnici nisu sa ratnog područja, nego su državljani Srbije i Crne Gore. Senad Đečević, Crnogorac, 16 godina star - zar je on mogao biti neprijatelj i opasnost po srpski narod i srpsku državu? Zar je on mogao da satanizuje srpsku državu i deset miliona Srba?

Porodice odavno znaju ko je nalogodavac ovog gnusnog zlodjela, zato tražimo istinu, ma kakva da je, o našim najdražima. Budite sigurni da nećete mirno spavati ni vi, gospodo ključari, a ni vaši potomci. Upozoravaću vas dok sam živa.

Borka Begović

Saopštenje za javnost

ŠTRPCI – OTMICA

DEVET GODINA POSLE

Iz voza C-71 na pruzi Beograd - Bar pripadnici srpskih paravojnih formacija oteli su na stanici Štrpci 27. februara 1992. osamnaest putnika, koji su potom nestali bez traga. Otetima je bilo zajedničko to što se iz njihovih ličnih dokumenata moglo zaključiti da nisu srpske nacionalnosti (većina je njih bila bošnjačke nacionalnosti). Prema verodostojnim svedočenjima može se pretpostaviti da su oteti putnici likvidirani.

Paravojna formacija koja je izvršila otmicu i verovatno likvidaciju putnika vezuje se uz ime svog komandanta Milana Lukića. Nakon što je afera sa otmicom izbila u javnost i doživela međunarodni publicitet (zahvaljujući u prvom redu posebnoj istražnoj komisiji Skupštine Republike Crne Gore na čelu sa Dragišom Burzanom), Lukić je lišen slobode, ali je ubrzo isporučen vlastima Republike Srpske, koje su ga oslobodile, a u toj slobodi i danas nesmetano uživa. Proces koji se u Bijelom Polju vodi protiv okrivljenog neposrednog izvršioca Nebojše Ranisavljevića ne obećava da će rasvetliti bitne okolnosti zločina niti pomoći da se organizatori i naredbodavci zločina izvedu pred lice pravde.

Godišnjica tragedije u Štrpcima nameće celokupnoj srpskoj javnosti neka pitanja:

Kada će postati jasno da nije bilo nikakvih paravojnih formacija koje su bile van neposredne kontrole MUP-a Srbije i Slobodana Miloševića lično?

Kada će Skupština Srbije (koja se onomad sramno oglušila o zahtev da se rasvetli sudbina putnika) preduzeti mere u svojoj nadležnosti da se istraga o tom slučaju pokrene sa mrtve tačke?

Kada će pravosudni organi Republike Srbije započeti sa ostvarivanjem svojih zakonom i moralom propisanih prava i dužnosti usmerenih na rasvetljavanje okolnosti tog slučaja i na privođenje krivaca pravdi?

Kada će porodice otetih putnika konačno saznati šta se njihovim srodnicima dogodilo?

Kada će lica poput Milana Lukića prestati da izmiču pravdi i da budu pozvana da se opravdaju u vezi sa svojom eventualnom umešanošću u verovatan zločin koji je okončao živote otetih putnika?

Na ta pitanja neophodno je da se odgovori što brže i što kvalitetnije. U pravu su, naime, oni koji upozoravaju da je uslov za katarzu utvrđivanje činjeničnog stanja oko tog slučaja i imenovanje počinitelja zločina. Ako pređemo preko toga, naše društvo nema budućnosti.

Protest povodom devete godišnjice zločina u Štrpcima održaće se 27. februara, na Trgu Republike od 12 do 13 časova.

Beograd, 25. februar 2002.

**Beogradski krug
Centar za kulturnu dekontaminaciju
Žene u crnom**

OTMICA U ŠTRPCIMA-

DESET GODINA POSLE

Žene u crnom, u saradnji sa Fondom za humanitarno pravo, obeležile 27. februara 2003. godine - 10 godina zločina u Štrpcima i Sjeverinu

Tog 27. februara, u toku prepodneva, pristizali su članovi porodica otetih i zverski ubijenih 19 muškaraca. Muslimana, nasilno izvedenih iz voza u stanici Štrpci, na pruzi Beograd - Bar. Sa njima su došli i članovi porodica otetih u Sjeverinu, jer su ova dva strašna događaja po mnogo čemu slična.

Sa aktivistkinjama Žene u crnom i građanima, na Trgu Republike u 15 časova i 48 minuta, u vreme kada je voz br. 671 zaustavljen u stanici Štrpci, stali su i oni, izražavajući nemi protest što i posle deset godina glavni inicijatori, akteri i izvršioci zločina nisu privedeni pravdi i što još niko nije ni pokušao da rasvetli ove događaje i uputi ih bar na mesto gde su pokopani.

Kajević Nail, Mulić Ramiza, Ramović Simka, Demirović Zumreta, Hadžić Sakiba, Hadžić Sabdija, Hadžić Behudin, Mandal Dženita, Dodžić Dževad, Đozgić Bula, Mandal Bilal, stajali su jedan sat, tog ledenog februaruskog dana, držeći transparente sa porukama mira, poštovanja ljudskih prava, osude zločina i zahteva da se zločinci pronađu i kazne, kao i da im se omogući da svoje sahrane kako to običaji nalažu.

Ojadeni muškarci i žene dali su mnoge izjave medijima, kojih je tom prilikom bilo u velikom broju. Na njihovim licima bila je uočljiva samo ogromna tuga što ne znaju ni gde su im kosti, i nešto malo nade da će ih, možda baš ovoga puta, neko videti i čuti, neko sposoban i moćan da pokrene pravdu i otkrije istinu.

Istog dana, u 19 časova, u prostorijama Centra za kulturnu dekontaminaciju u Beogradu, održana je tribina kojoj je prisustvovalo toliko zainteresovanih da mnogi nisu mogli da uđu u salu. Bio je to znak da se nešto pokreće ili se mi to, opet, zavaravamo?!

Tribina je počela čitanjem pisama Milke Zuličić, iz Sarajeva, čiji je sin, Zvezdan, zverski ubijen sa ostalim otetim iz voza.

PUT BEZ POVRATKA

Voz broj 671 zvani Lovćen, zima 1993, mesec februar, dan subota, datum 27. februar, sati 16 i 23 minuta.

Stanica, Štrpci, pruga Beograd - Bar.

10 godina mraka, strave i užasa i smrti nedužnih građana, odvedenih u grobnicu dva kilometara od sela Preleva, u selu Mušić. Ubijeni samo zato što nisu mogli birati koljevku i što nisu htjeli da

budu ubice i ratnici nacionalnih vođa, Slobodana Miloševića, Franje Tuđmana, Alije Izetbegovića i njihovih izvršilaca kao što su Sreten, Milan, Sredoje Lukić, general Ojdanić, i mnogi drugi koji se u periodu 1992-1995. sijali smrt na Drini, od Foče do Zvornika.

Milo Đukanović, predsjednik vlade Crne Gore u to vrijeme, a posle 10 godina nagrađen da to bude, sa svojom kamarilom koja je harala po Hercegovini, Dubrovniku, Foči, Višegradu, oni su danas demokrate koji se zaklinju u demokratiju samo njima znanu. Majke koje su izgubile djecu u Crnoj Gori šute valjda zato što su im sinovi poginuli po ratištima BiH.

Crna Gora i Srbija nisu bile u ratu, zato je general Ojdanić odlikovan 1994. godine, Politika objavila, zato što je Foču i Višegrad dobro sačuvao od njenih građana, za poklane u Štrpcima, Severinu i Bukovici, za Drinu koja je bila najkrvavija od njenog postanka, jer su njom plutali ubijeni i zaklani građani.

Sudija Vukoman Golubović, predsjednik suda i sudskog veća i Bijelom Polju u slučaju Nebojši Ranisavljeviću. Šest godina je vodio postupak prekidajući ga, čekajući od izbora do izbora u Crnoj Gori. Od četiri optužena protiv kojih je podnešena krivična prijava osudio je samo Ranisavljevića, marginalca koji nema četiri razreda osnovne škole, koji mi je pucao u Zvezdana, a M. Lukić ga je zaklao.

Suđenje Nebojši Ranisavljeviću je završeno tako kako je završeno.

Do kosti svojih najdražih ni do danas nismo došli bar da ih kao ljude sahranimo. Višegrad nije u Japanu, nego u BiH, ali mnogi koljači i danas tamo žive i strah su i trepet za povratnike, a mnogi su utočište našli u Obrenovcu, Despotovcu, Inđiji, Rumi, Staroj i Novoj Pazovi, Beogradu itd.

Komisiji za traženje nestalih nije dostupno da obavi ekshumaciju, jer je Bosna podjeljena u nacionalne torove i to teško ide. Nadamo se da će uz pomoć visokog Predstavnika i nevladinih organizacija, i to biti riješeno.

Moja nesreća i nesreća balkanskih majki je velika, i zato dižem glas i vapaj za sve majke svijeta ma gde živjele, ma koje boje kože i nacije pripadale, da izađu na ulice i trgove i dignu glas protiv svijetske globalizacije i muškog šovinizma.

Ne dajte svoju djecu da ih ubijaju u ime njihovog profita i nafte.

Mi čija djeca, majke, očevi, braća i sestre stradaše od paklene mašinerije ratnih vođa i njihovih slugu, ne možemo zapaliti svijeće i izraziti sućut u Beogradu i Podgorici, nego tražimo da to bude u Štrpcima, Severinu, Foči, Višegradu, Vlasenici, Gospiću, Pakračkoj Poljani, Mostaru i mnogim drugim mjestima. Ali, zato možete protestovati i dići glas sa nevladinim organizacijama kao što su Žene u crnom iz Beograda, Fond za humanitarno pravo... jer su nam oni u našoj nesreći puno pomogli da se naša istina čuje.

Upozoravam "gluve" na prostorima Balkana da operu uši, otvore oči i pročitaju crnu svesku sa sledećim imenima koja su upisana na voznoj karti voza broj 671 na pruzi Beograd - Bar.

**Kapetanović Esad, Ličina Ilijaz, Bakija Fehim, Sofić Šeco, Husović Rifat - 16 godina, Ra-
stoder Jusuf, Babočić Ismet, Alaomerović Adem, Hanić Muhedim, Prefeljić Safet, Topuzović
Džafer, Ćorić Rasim, Memović Fikret, Zeković Fevzija, Kajević Hijazija, Zuličić Zvezdan - Sa-
rajevo, Zubčević Halil - Trebinje, Buzov Tomo - Beograd.**

Reči očajne majke su potresle prisutne. Neko vreme su se čuli samo jecaji, a u očima se videla nemoć i beznade. Šta se stvarno dogodilo i šta učiniti, pokušali su da objasne Boris Milićević, Biljana Kovačević-Vučo i Miloš Vasić.

Boris Milićević

Fond za humanitarno pravo

Ja bih počeo od današnjeg stanja na Trgu Republike. Dosta ljudi, ovde prisutnih, bilo je i na Trgu. Pored mene je prošlo dvoje mladih, 20-30 godina. Krenuli su, na engleskom, da vode sledeći razgovor:

Stranac kaže: "Šta je ovo?"

Devojka odgovara: "Ne znam."

Onda on pita: "Šta piše na onom plakatu?", a ona kaže: "Voz je stao u 15.48 časova."

On pita: "Šta to znači?", a ona: "Veruj mi, ni ja ne znam šta to znači."

Stranac je uporan: "A šta piše na sledećem plakatu?", a ona: "Dvadeset ljudi je oteto u Štrpcima".

On ponovo pita: "Šta to znači?", a ona: "Pa, dobro, to se ionako davno desilo, to nije bitno!"

Ovaj razgovor sa Trga pokazuje u kakvoj je situaciji naše društvo. Znači, ignoriše da se nešto desilo, pa će to otići, neće ni postojati.

Danas je vrlo jasno da je država Srbija i Jugoslavija aktivno učestvovala u prikrivanju zločina u Štrpcima. Znaju se i neposredni počinioci zločina. Jedini koji je odgovarao bio je Nebojša Ranisavljević koji je bio jedan od manje bitnih u samoj operaciji. Grupu pripadnika vojske Republike Srpske predvodio je Milan Lukić koji je optužen i pred Haškim tribunalom za druga zlodela, ubistvo nekih 150 ljudi, tu je bio i Boban Inđić, grupa je brojala oko 30 ljudi, a država Srbija i Jugoslavija je bila duboko upletena u ceo slučaj.

U 15.48 časova jedinica Vojske Republike Srpske, koju je predvodio Milan Lukić, preuzela je kontrolu nad stanicom, zaustavila voz i desilo se ono što se dešavalo i danas na Trgu Republike. Hiljadu ljudi je posmatralo šta se dešava, bez i jednog pokušaja da spreči to. Svi su ćutali dok su njihovi sugrađani izvođeni iz voza. Iako su svi bili svesni da se ti ljudi izvode zato što su Muslimani i svesni toga šta će im se dogoditi. Tako je jedan svedok za "Monitor" izjavio: "Najjezivije je bilo to što, u stvari, nije bilo nikakvog otimanja!" Niko se nije bunio, sve se odvijalo u zlokobnoj tišini. Voz je nastavio, posle pola sata, put kao da se ništa nije dogodilo. U Priboju, posle samo deset minuta putovanja, niko nikog nije ni o čemu obavestavao, nije se pojavila policija, ni vojska, ni pomena o uzimanju izjava od putnika.

Nakon toga, otmičari prebacuju žrtve u selo Preleva, na 9 kilometara od Višegrada. U fiskulturnoj sali osnovne škole, prebijaju ih, pretresaju, oduzimaju vredne stvari i nakon toga odvođe u selo Mušići, gde ih u garaži jedne spaljene kuće ubijaju.

Uvođe ih u grupama i Boban Inđić i Milan Lukić vrše likvidaciju. Nebojša Ranisavljević, osuđeni za ratni zločin, stražario je ispred i u jednom trenutku, jedan od zarobljenih pokušava da pobegne. Nebojša puca u njega i ranjava ga. Iz kuće izlazi Milan Lukić, pita šta se dešava, prilazi Zvezdanu, ubija ga bajonetom i kaže: "Tako se to radi!"

Biljana Kovačević-Vučo

Komitet pravnika za ljudska prava

Da nije bilo istraživačkog novinarstva, da nije bilo medija, hrabrih pojedinaca i nekih nevladinih organizacija, ništa se o Štrpcima danas ne bi govorilo, ni znalo. Ne bi se govorilo ni o Sjeverinu.

Kao da se ništa nije promenilo, isti oni ljudi koji su godinama ukazivali na problem, ukazuju i danas. Mislim da je nama, i danas, problem nedostatak relevantnih dokaza i strah koji vlada kod ljudi koji nešto znaju o otmici i koji bi mogli da rasvetle do kraja ono što se oko svega događalo.

Ali, otmica u Štrpcima definitivno predstavlja zločin u prisustvu vlasti. Ukoliko savezna vlast, u to vreme, nije direktno organizovala zločin ipak su odgovorni najviši državni organi toga vremena, ali se ta odgovornost prebacuje i na nove državne organe zato što nisu pokazali dovoljno senzibiliteta, ni dovoljno energije i odlučnosti da se ovakve stvari raščiste, da se utvrde krivci i da oni, bez obzira dokle dosežu, budu odgovarajuće kažnjeni.

Miloš Vasić

novinar nedeljnika "Vreme"

Meni je ostalo da se zabavim malo političkom analizom cele ove priče. Prvo, pokazalo se dirljivo poštovanje jugoslovenskih vlasti, vojske i policije za teritorijalni integritet i granice te države koja sebe naziva Republikom Srpskom.

U slučaju otmice u Štrpcima radi se o zaveri, o umišljaju, o unapred organizovanoj zaveri sa znanjem tadašnjih najviših državnih organa. Reč je o zločinu, napravljenom u prisustvu i sa znanjem vlasti i o zločinu koji je ta vlast želela da zaboravi što pre može.

U političkom mentalitetu koje je delimično na snazi i danas, ubiti 20 Muslimana, Bosanaca, je najnormalnija stvar na svetu! Kao što je i Hrvatima najnormalnija stvar na svetu da im Mirko Norac ili Tomica Merčep, onaj njegov legionar Gotovina, budu nacionalni heroji!

Kao što je najnormalnija stvar na svetu bilo, tada, ubiti Slavka Ćuruviju!

Dakle, stvari su jasne potpuno, ne postoji politička volja, jer se i dalje smatra u nekom nakaznom vrednosnom sistemu, da su otmica i ubijanje najnormalnija stvar na svetu!

Ubio ga - zašto ga ubio?

Pa, bio je Musliman, Sandžaklija -

Pa, dobro, u redu je!

To je, u stvari, ono što je strašno. Strašno je kad predsednik Vojislav Koštunica, mrtav hladan, napiše u svom pismu:

"Pa, jeste otet Ivan Stambolić, ali on je ionako bio komunista!" - Molim, to postoji napismeno!

Dakle, ja tvrdim da je otmica u Štrpcima bila zavera vrha države na čelu sa Ćosićem, a ministar odbrane je bio pokojni Pavle Bulatović. Načelnik Službe, Jovica Stanišić, nije mogao da ne bude obavešten o ključnom sastanku, jer je to glavni događaj pored same otmice i zverskog ubistva, ali je kritični događaj taj sastanak i zapisnici sa njega nisu bez veze obeleženi kao strogo poverljivi.

Priredila: Nada Despotović

ŽENE U CRNOM I ŠTRPCI

Saopštenje povodom dvanest godina od zločina u Štrpcima

27.2. 1993 – 27.2. 2005.

Oktoobra 1991 započele smo nenasilni protest protiv ratne politike srpskog režima. Naš moto "Ne u naše ime" bio je upućen ne samo zločinačkom režimu S.Miloševića i svima koji su delom i rečima podržavali rat već i svima koji su ćutanjem davali legitimitet zločinačkoj politici, postajući ne samo taoci nego i saučesnici i saučesnice tog režima.

Odmah nakon što je počinjen zločin u Štrpcima, tražile smo odgovornost države. Znale smo da je i ovaj zločin, kao i skoro svi ostali, državno organizovani zločini. Zahtevali smo, i dalje zahtevamo odgovornost državnih institucija.

U skladu sa našom politikom solidarnosti, želele smo da barem malo ublažimo bol onih čiji su srodnici bili žrtve zločina. Upoznale smo Milku Zuličić, majku Zvezdana Zuličića, jednog od otetih u Štrpcima. Nismo bile samo svedokinje Milkinog bola. Milka je zajedno sa nama protestovala na ulici, buneći se ne samo protiv zločina u Štrpcima, već i protiv svakog drugog zločina. Zajedno smo bol i ogorčenost pretvarale u akcije građanske odgovornosti. Milkin antiratni angažman u našoj grupi, kao i angažman drugih direktnih žrtava rata, samo nas je učvrstio u uverenju da bez istine o zločinima žrtve ne mogu povratiti ljudsko dostojanstvo, da bez kažnjavanja svih koji su počinili zločine, nema ni mira ni pomirenja.

Mislile smo da će smenom režima od 5. oktobra 2000. godine doći do promena, da će barem biti rešeno pitanje individualne krivične odgovornosti. Prevarile smo se.

Mislile smo da će barem svi osumnjičeni za ratne zločine biti izručeni Haškom tribunalu. Nažalost, ona ista kulturna, politička i duhovna klima koja je proizvela rat, opstaje.

Zato je naš moto i dalje „Ne u naše ime“.

I dalje smatramo da je suočavanje s prošlošću ne samo moralni imperativ nego i jedan od osnovnih zadataka civilnog društva u Srbiji čiji smo sastavni deo.

Dakle, smatramo da:

- civilno društvo ima odgovornost i obavezu da permanentno vrši pritisak na državne institucije u cilju obelodanjivanja zločina i kažnjavanja svih organizatora, naredbodavaca i počinilaca ratnih zločina. Budući da se radi o državno organizovanim zločinima, zahtevamo odgovornost državnih institucija u kojima, nažalost, skoro i da nije bilo promena.
- civilno društvo ima obavezu i odgovornost da permanentno organizuje akcije protiv poricanja zločina i zločinačke prošlosti . To je naš moralni imperativ jer su zločini počinjeni i u naše ime. U skladu sa našom mirovnom politikom, nismo odgovorne samo za ono što svaka od nas uradi nego i za ono što se uradi u naše ime.
- Civilno društvo ima obavezu da se permanentno zalaže protiv nekažnjivosti zločina. Naime, svedokinje smo činjenice da je poricanje zločinačke prošlosti samo nastavak rata drugačijim sredstvima i da se zbog toga, vraćaju na vlast oni koji su proizveli mržnju i rat, oni koji su opravdavali rat i ratne zločine. Isto kao što se tokom rata radilo o državno organizovanim zločinima sad je na delu državno organizovano poricanje tih zločina.
- I na kraju, poricanje zločinačke prošlosti povređuje dostojanstvo žrtava a bez dostojanstva žrtava nema ni mira ni pomiranja, bez istine o zločinima i kažnjavanja zločinaca, ne samo što se umanjuje poverenje u budućnost, već se ukida i sama budućnost.

Mirovna akcija „Za sve žrtve rata – Pamtimo“ održaće se 27. februara 2005. u Prijepolju, u isto vreme kad je počinjen zločin – u 15.48h.

Akciju organizuju:

Damad, Novi Pazar

Forum žena, Prijepolje

Žene u crnom, Beograd

U ovoj mirovnoj akciji učestvuju aktivistkinje i aktivisti iz: Beograda, Novog Sada, Novog Pazara, Pljevalja, Priboja, Prijepolja, Sjenice, Tutina... i ovom prilikom zahtevaćemo izručivanje svih osumnjičenih za ratne zločine pod geslom „**Za sve žrtve rata- Izručite ih!**„

Saopštenje 14 godina od zločina u Štrpcima

„Žene u crnom“ ponovo, kao i svih ovih godina, sa ogorčenjem podsećaju da su organizatori, naredbodavci i izvršioci otmice i ubistva 19 ljudi 27. februara 1993. iz voza u stanici Štrpci na slobodi. „Žene u crnom“ pozivaju pravosuđe da utvrdi odgovornost svih koji su tokom suđenja Nebojši Ranisavljeviću, jedinom koji je osuđen za ovaj zločin pomenuti kao otmičari i saopšti ko je organizovao i naredio otmicu. „Žene u crnom“ ne pristaju da građani Srbije budu taoci zločinaca i zločina. Prema dokumentaciji ŽTP „Beograd“ predstavnici Srbije, SRJ i ŽTP znali su za plan otmice putnika „nesrpske“ nacionalnosti, državljana SRJ. Predsednik SRJ tada je bio Dobrica Ćosić, komandant Užičkog korpusa VJ haški optuženik Dragoljub Ojdanić, a direktor ŽTP-a Milomir Minić, poslanik SPS.

Vojnici Republike Srpske kojima je komandovao Milan Lukić, takođe haški zatvorenik su zaustavili voz br. 671 kojim je iz Beograda putovala i grupa naoružanih sa četničkim oznakama. Na stanici Štrpci je 25 maskiranih ušlo u voz i sa četnicima iz voza izvelo putnike. Oteti su vezani žicom i odvedeni u garažu u selu Sase, nedaleko od obale Drine. Čulo se onoliko pucnjeva koliko je bilo ljudi u garaži.

Sud u Bijelom Polju je 2002. godine osudio stolara Ranisavljevića iz Srbije na 15 godina zatvora, ni godinu dana zatvora po jednom mrtvom.

Na suđenju su pomenuta imena drugih počinilaca zločina: osim Lukića, to su Boban Inđić, Ranko Drekal, Mića Jovičić, izvesni Šekarić, Tanović, braća Poluga, ali istrage ni danas nema.

Osim muslimana za egzekuciju je odabran jedan Hrvat. Najmlađi ubijeni je imao 16 godina. Oteti su Esad Kapetanović, Ilijaz Ličina, Fehim Bakija, Šećo Softić, Rifet Husović, Sead Đečević, Ismet Babačić, Hail Zupčević, Adem Alomerović, Rasim Ćorić, Fikret Memetović, Favzija Zeković, Nijaz Kajević, Muhedin Hanić, Safet Preljević, Džafer Topuzović, Jusuf Rastoder, Zvezdan Zuličić i Tomo Buzov.

„Žene u crnom“ neće nikada prestati da traže istinu o ratnim zločinima počinjenim pre svega u naše ime pa onda svih ostalih. Zalagaće se za kažnjavanje organizatora, naredbodavaca i počinioaca ratnih zločina. Tražićemo pravdu i dostojanstvo za žrtve zločina počinjenih u naše ime.

26. februara 2007.

Žene u crnom, Beograd i Inicijativa mladih za ljudska prava, Beograd
Mreža Žena u crnom Srbije iz: Bora, Vrbasa, Vlasotince, Velike Plane,
Dimitrovgrada, Zaječara, Kikinde, Kraljeva, Kruševca, Leskovca,
Novog Sada, Bečeja, Novog Pazara, Niša, Pančeva, Tutina...

Beograd, 26. 02. 2008.

Petnaest godina od zločina u Štrpcima

U sredu, 27. februara navršava se 15 godina od otmice i ubistva 19 Bošnjaka, državljana Srbije i Crne Gore, putnika u vozu na relaciji Beograd-Bar. Za zločin je osuđen samo jedan počinitelj. Porodice još uvek tragaju za telima svojih najmilijih. Žrtvama još uvek nije podignut spomenik.

Grupa vojnika Vojske Republike Srpske, koju je predvodio Milan Lukić, državljanin Srbije, je 27. februara 1993. godine iz voza br. 671, u stanici Štrpci, otela 19 putnika, 18 Muslimana i jednog Hrvata, a zatim ih odvezla u selo Prelovo kod Višegrada. U tom selu, u fiskalturnoj sali osnovne škole putnici su postrojani uza zid, pretresani i tučeni. Nakon toga su vezani žicom, ubačeni u kamion i odveženi u jedno selo u pravcu Višegrada. U garaži jedne od spaljenih kuća, u neposrednoj blizini obale Drine, Milan Lukić i Boban Indić su likvidirali putnike iz voza.

Žrtve ovog zločina su: Esad Kapetanović, Ilijaz Ličina, Fehim Bakija, Šećo Softić, Rifet Husović, Sead Đečević, Ismet Babačić, Hail Zupčević, Adem Alomerović, Rasim Ćorić, Fikret Memetović, Favzija Zeković, Nijazim Kajević, Muhedin Hanić, Safet Preljević, Džafer Topuzović, Jusuf Rastoder, Zvezdan Zuličić, Tomo Buzov.

Do danas je za ovaj zločin optužen i osuđen samo Nebojša Ranisavljević, dok se ostali počinioci i naredbodavci još uvek nalaze na slobodi. Viši sud u Bijelom Polju je 9. septembra 2002. godine osudio Ranisavljevića na 15 godina zatvora, a Vrhovni sud Crne Gore je 2004. godine ovu presudu potvrdio. Tokom suđenja izneti su brojni dokazi koji govore o tome da su, pored Nebojše Ranisavljevića i Milana Lukića, u zločinu učestvovali i Boban Indić, Ranko Drekalović i izvesni Rom, Goran. Međutim, protiv ovih lica do danas nije sprovedena istraga.

Tokom suđenja Ranisavljeviću, ŽTP Beograd dostavio je sudu dokumentaciju iz koje se vidi da su najviši državni organi tadašnje Savezne Republike Jugoslavije (SRJ) 30 dana pre otmice znali da će do nje doći, ali nisu ništa preduzeli da je spreče. Ova činjenica dovoljno govori o odgovornosti nosilaca vlasti i njihovom učešću u ovom zločinu.

Milan Lukić je 29. septembra 2003. godine pred Okružnim sudom u Beogradu osuđen u odsustvu na kaznu zatvora od 20 godina zbog otmice i ubistva 16 Muslimana iz Sjeverina (Srbija). Danas on čeka suđenje pred Haškim tribunalom.

Organizacije za ljudska prava iz Srbije traže sprovođenje temeljne istrage i suđenje ostalim počiniocima i naredbodavcima, javno priznanje stradanja žrtava kroz podizanje spomenika, saopštavanje pune istine i uloge bivših vlasti o ovom zločinu, te angažovanje na utvrđivanju lokacije na kojima se nalaze posmrtni ostaci njihovih najbližih.

Svake godine nevaldine organizacije za ljudska prava i porodice obeležavaju zločin počinjen nad putnicima voza br. 671. Državni organi Srbije ne učestvuju u tome. Prvi put ove godine, godišnjica će biti obeležena na mestu otmice, na železničkoj stanici Štrpci. Odavanje pošte je planirano za 15:48 časova, kada su žrtve izvedene iz voza.

Fond za humanitarno pravo (FHP),

Žene u crnom,

Komitet pravnik za ljudska prava (YUCOM),

Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji,

Centar za kulturnu dekontaminaciju,

Inicijativa mladih za ljudska prava (YIHR).

Žene u crnom

Beograd, Jug Bogdanova 18

email: stasazen@eunet.yu

tel/fax 011 2623225

www.zeneucrnom.org

Beograd, 26. 2. 2009.

Spomenik žrtvama otmice u Štrpcima

27. februar 2009.

Posle 16 godina od počinjenog zločina, u petak, 27. februara 2009. godine u Prijepolju biće otkriven spomenik žtvama otmice iz voza br.671 na relaciji Beograd-Bar, državljanima Srbije, koji su stradali zbog svog imena i vere. Organizacije za ljudska prava pozivaju vlasti u Srbiji da se tog dana, tačno u vreme otmice, u 15:48 minuta, javno oglase brigom i obavezom da će otvoriti istragu, identifikovati i kazniti sve odgovorne za ovaj strašni zločin.

U subotu, 27. februara 1993. godine, grupa vojnika Vojske Republike Srpske koju je predvodio haški optuženik Milan Lukić, iz voza br. 671, u stanici Štrpci, otela je 19 putnika, 18 Muslimana i jednog Hrvata, a zatim ih odvezla u selo Prelovo kod Višegrada. U tom selu, u fiskulturnoj sali osnovne škole putnici su postrojani uza zid, pretresani i tučeni. Nakon toga su vezani žicom, ubačeni u kamion i odveženi u jedno selo u pravcu Višegrada. U garaži jedne od spaljenih kuća, u neposrednoj blizini obale Drine, Milan Lukić i Boban Inđić su likvidirali putnike iz voza.

Do sada, za zločin je osuđen samo jedan počinitelj, Nebojša Ranisavljević, koga je Viši sud u Bijelom Polju 9. septembra 2002. godine osudio na 15 godina zatvora. Odlukom Vrhovnog suda Crne Gore iz 2004. godine, ova presuda je postala pravosnažna. Tokom ovog postupka, sud je došao u posed dokumentacije iz koje se vidi da su najviši državni organi tadašnje Savezne Republike Jugoslavije (SRJ) mesec dana unapred znali da će ovaj zločin biti izvršen ali da nisu ništa preduzeli da je spreče. Takođe, izneti su i brojni dokazi koji govore o tome da su, pored Nebojše Ranisavljevića i Milana Lukića, u zločinu učestvovala i neka druga lica. Međutim, protiv ovih lica do danas nije sprovedena istraga.

Nevladine organizacije za ljudska prava iz Srbije traže od institucija države Srbije da iznesu sve informacije i činjenice o odgovornosti tadašnjih institucija i visokih zvaničnika Srbije za plan i izvršenje zločina.

Organizacije za ljudska prava izražavaju žaljenje što se na spomen-obeležju žrtvama zločina u Štrpcima neće spomenuti imena svih žrtava već samo onih koji su poreklom iz Prijepolja, jer sve žrtve ovog zločina, bez obzira na poreklo, treba da budu deo zajedničkog sećanja na ovaj zločin.

Žrtve ovog zločina su: Esad Kapetanović, Ilijaz Ličina, Fehim Bakija, Šećo Softić, Rifeta Husovića, Sead Đečević, Ismet Babačić, Halil Zupčević, Adem Alomerović, Rasim Ćorić, Fikret Memetović, Favzija Zeković, Nijazim Kajević, Muhedin Hanić, Safet Preljević, Džafer Topuzović, Jusuf Rastoder, Zvezdan Zuličić i Tomo Buzov.

Fond za humanitarno pravo (FHP)

Inicijativa mladih za ljudska prava (YIHR)

Žene u crnom

Komitet pravnika za ljudska prava (YUCOM)

Saopštenje povodom godišnjice otmice u Štrpcima

U subotu, 27. februara 1993. godine, grupa vojnika Vojske Republike Srpske koju je predvodio haški optuženik Milan Lukić, iz voza br. 671, u stanici Štrpci, otela je 19 putnika, 18 Muslimana i jednog Hrvata, a zatim ih odvezla u selo Prelovo kod Višegrada. U tom selu, u fiskulturnoj sali osnovne škole putnici su postrojani uza zid, pretresani i tučeni. Nakon toga su vezani žicom, ubačeni u kamion i odveženi u jedno selo u pravcu Višegrada. U garaži jedne od spaljenih kuća, u neposrednoj blizini obale Drine, Milan Lukić i Boban Inđić su likvidirali putnike iz voza.

Prema dokumentaciji ŽTP „Beograd“ predstavnici Srbije, SRJ i ŽTP znali su za plan otmice putnika „nesrpske“ nacionalnosti, državljana SRJ.

Predsednik SRJ tada je bio Dobrica Ćosić, komandant Užičkog korpusa VJ haški optuženik Dragoljub Ojdanić, a direktor ŽTP-a Milomir Minić, poslanik SPS.

Do sada, za zločin je osuđen samo jedan počinitelj, Nebojša Ranisavljević, koga je Viši sud u Bijelom Polju 9. septembra 2002. godine osudio na 15 godina zatvora. Odlukom Vrhovnog suda Crne Gore iz 2004. godine, ova presuda je postala pravosnažna.

Osim muslimana za egzekuciju je odabran jedan Hrvat. Najmlađi ubijeni je imao 16 godina. Otetici su: Esad Kapetanović, Ilijaz Ličina, Fehim Bakija, Šećo Softić, Rifeta Husovića, Sead Đečević, Ismet Babačić, Halil Zupčević, Adem Alomerović, Rasim Ćorić, Fikret Memetović, Favzija Zeković, Nijazim Kajević, Muhedin Hanić, Safet Preljević, Džafer Topuzović, Jusuf Rastoder, Zvezdan Zuličić i Tomo Buzov.

Žene u crnom zahtevaju od pravosudnih institucija države Srbije koja se zalaže za Evropske integracije da poštuje principe tranzicione pravde: pravo na istinu, pravo na pravdu i porodicama žrtava otmice otkrije imena naredbodavaca i organizatora zločina, kao i svih izvršilaca i da ih kazni. Time će pokazati, ne samo da uvažava dostojanstvo žrtava, nego i da želi da napravi raskid sa zločinačkom politikom iz prošlosti.

Žene u crnom će se dana 27. februara 2010. godine pridružiti akciji Inicijative mladih za ljudska prava, koja će biti održana na Platou ispred Servantes instituta od 15h do 16.30h.

U Beogradu, 26. februara 2010.
Žene u crnom

Saopštenje povodom godišnjice otmice u Štrpcima

Pre 18 godina, 27. februara 1993. godine, paravojna formacija „Osvetnici“ uključena u Vojsku Republike Srpske, koju je predvodio Milan Lukić, osuđen u Hagu na doživotni zatvor zbog zverskih ubistava Muslimana u Višegradu, iz voza br. 671 u stanici Štrpci, otela je 18 Muslimana i jednog Hrvata, a zatim ih odvezla u selo pored Višegrada. U garaži jedne od spaljenih kuća, u neposrednoj blizini Drine, Milan Lukić i Boban Indić su ubili putnike iz voza.

Najmlađi ubijeni je imao 16 godina. Oteti su: Esad Kapetanović, Ilijaz Ličina, Fehim Bakija, Šećo Softić, Rifeta Husovića, Sead Đečević, Ismet Babačić, Halil Zupčević, Adem Alomerović, Rasim Ćorić, Fikret Memetović, Favzija Zeković, Nijazim Kajević, Muhedin Hanić, Safet Preljević, Džafer Topuzović, Jusuf Rastoder, Zvezdan Zuličić i Tomo Buzov.

Dana 25. februara ove godine, zvanično je saopšteno da su među skeletnim ostacima nađenim ovog leta na srpskoj strani jezera Perućac i ostaci dva putnika oteta u Štrpcima: Rasima Ćorića iz Prijepolja i Jusufa Rastodera iz Berana. Ostali posmrtni ostaci još uvek nisu nađeni.

Prema dokumentaciji ŽTP „Beograd“, predstavnici države Srbije, Vojske Jugoslavije i ŽTP znali su za plan otmice putnika „nesrpske“ nacionalnosti, državljana SRJ. Predsednik SRJ je bio Dobrica Ćosić, formacijski nadležan u VJ Dragoljub Ojdanić, osuđen u Hagu na 15 godina zbog zločina nad albanskim građanima i građankama na Kosovu, a direktor ŽTP-a bio je Milomir Minić, tada poslanik SPS.

Za ovaj zločin je osuđen samo Nebojša Ranisavljević i to u Crnoj Gori na 15 godina zatvora.

Ostali su nekažnjeni već 18 godina. Njihove porodice čekaju 18 godina da sahrane svoje. Zločinci spokojno žive već gotovo dve decenije.

Potpisnice saopštenja traže od pravosudnih institucija države Srbije koja se deklarativno od 2000. zalaže za evropske integracije da u praksi poštuje principe tranzicione pravde: pravo na istinu, pravo na pravdu, otkrije i kazni sve planere, naredbodavce, organizatore i izvršioce zločina. Time će pokazati ne samo da uvažava dostojanstvo žrtava, da su za nju građani svih nacionalnosti podjednako važni i da želi da raskine sa sramotnom i zločinačkom politikom iz prošlosti.

U Beogradu, 26. februara 2011.

Žene u crnom

Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji

Inicijativa mladih za ljudska prava

Komitet pravnik za ljudska prava

20 godina od otmice u Štrpcima – počinioci bez kazne, žrtve nepriznate

Žene u crnom, Fond za humanitarno pravo i Incijativa mladih za ljudska prava obeležiće godišnjicu otmice u Štrpcima, pred ulazom u Glavnu železničku stanicu u Beogradu 27.02.2013. sa početkom u 15:30 časova.

U sredu, 27. februara 2013. godine navršava se 20 godina od otmice 19 državljanina Srbije i Crne Gore, od strane Vojske Republike Srbije (VRS) na železničkoj stanici u Štrpcima (BiH, Republika Srpska). Do sada je za ovaj zločin osuđen samo Nebojša Ranisavljević. Institucije Srbije ni do danas žrtvama ovog zločina nisu prizna status civilnih žrtava rata.

Do sada su pronađena tela samo tri žrtve ovog zločina: krajem 2009. godine identifikovano je telo Halila Zupčevića u selu Sjedača na obali jezera Perućac, a posmrtni ostaci Rasima Ćorića i Jusufa Rastodera, nađeni su u istom jezeru 2010. godine.

U sudskom postupku vođenom protiv Nebojše Ranisavljevića, pred Višim sudom u Bijelom Polju, utvrđeno je da je grupa pripadnika Višegradske brigade VRS, predvođena Milanom Lukićem u poslepodnevnim časovima 27. februara 1993. godine zaustavila voz koji je saobraćao na liniji Beograd-Bar. Nakon legitimisanja putnika, iz voza su izveli 18 Muslimana i jednog Hrvata koje su potom sproveli do sela Prelovo. U sali lokalne osnovne škole, pretresli su ih, opljačkali i pretukli. Nakon toga su ih vezali žicom, uveli u kamion i odveli u jedno selo u okolini Višegrada. Tamo su ih u garaži jedne kuće likvidirali Milan Lukić i Boban Inđić, naređujući im da legnu a potom pucajući u njih. Nebojša Ranisavljević je čuvao stražu ispred garaže. Kada je jedan od oteatih putnika pokušao da pobjegne iz garaže, Ranisavljević je pucao u njega i ranio ga. Milan Lukić je prišao ranjenom čoveku i prerezao mu grkljan.

Tokom suđenja Ranisavljeviću, utvrđeno je i da je otmica bila planirana mesec dana ranije, da su državni organi Republike Srbije znali za pripremu otmice ali da niko ništa nije nije preduzeo. Pored Lukića, Inđića i Ranisavljevića, tokom postpka su pominjana imena drugih pripadnika VRS koji su tog dana bili na stanici Štrpci ali protiv njih nikad nije vođen postupak.

Haški tribunal osudio je Milana Lukića na doživotnu kaznu zatvora za zločine nad višegradskim Muslimanima tokom 1992. i 1993. godine, ali ne i za zločin u Štrpcima.

Žrtve ovog zločina su: Esad Kapetanović, Ilijaz Ličina, Fehim Bakija, Šećo Softić, Rifet Husović, Sead Đečević, Ismet Babačić, Halil Zupčević, Adem Alomerović, Rasim Ćorić, Fikret Memetović, Favzija Zeković, Nijazim Kajević, Muhedin Hanić, Safet Preljević, Džafer Topuzović, Jusuf Rastoder, Zvezdan Zuličić i Tomo Buzov.

Institucije Republike Srbije ne priznaju žrtvama ovog zločina status civilnih žrtava rata jer se otmica desila na teritoriji Bosne i Hercegovine a VRS se ne smatra neprijateljskom vojskom. Fond za humanitarno pravo poziva državne organe da, nakon 20 godina nemara prema porodicama žrtava i nepriznavanja odgovornosti za zločin, izmenama zakonskog okvira, pre svega Zakona o pravima civilnih invalida rata, iskažu elementarnu odgovornost i solidarnost prema žrtvama i njihovim porodicama.

Žene u crnom
Fond za humanitarno pravo
Inicijativa mladih za ljudska prava
Beograd, 26. 02. 2013.

Beograd, 26.02.2014.

Štrpci - 21 godinu bez pravde i priznanja

U četvrtak, 27. februara 2014. godine navršava se 21 godina od zločina u Štrpcima (BiH), kada su pripadnici Vojske Republike Srpske (VRS) iz voza koji je saobrađao na liniji Beograd-Bar oteli i ubili 19 civila bošnjačke nacionalnosti - građana tadašnje SRJ. Fond za humanitarno pravo (FHP), Žene u crnom i Inicijativa mladih za ljudska prava (Inicijativa) podsedaju na odgovornost institucija Republike Srbije za ovaj zločin, kao i na njihov današnji sramni odnos prema porodicama žrtava koje ne priznaju kao civilne žrtve rata.

Na suđenju Nebojši Ranisavljeviću idu pred Višim sudom u Bijelom Polju (2002. god) utvrđeno je da je grupa pripadnika Višegradske brigade VRS, predvođena Milanom Lukidem, u poslepodnevnim časovima 27. februara 1993. godine zaustavila voz i nakon legitimisanja putnika iz njega izvela 18 Muslimana i jednog Hrvata, koje su potom sproveli do sela Prelovo. U sali lokalne osnovne škole su ih pretresli, opljačkali i pretukli. Nakon toga su ih vezali žicom, uveli u kamion i odveli u jedno selo u okolini Višegrada. Tamo su ih u garaži jedne kude likvidirali Milan Lukid i Boban Inđić.

Pored Lukida, Inđića i Ranisavljevića, tokom postupka su pominjana imena drugih pripadnika VRS koji su tog dana bili na Železničkoj stanici Štrpci. Međutim, protiv njih nikada nije vođen postupak. Haški tribunal osudio je Milana Lukida na doživotnu kaznu zatvora za zločine nad višegradskim Muslimanima, ali ne i za zločin u Štrpcima.

Tokom suđenja Ranisavljeviću utvrđeno je i da je otmica bila planirana mesec dana ranije, kao i da je Železničko-transportno preduzeće Beograd u više navrata obavestilo predstavnike Vojske Jugoslavije i Ministarstvo unutrašnjih poslova Srbije o pripremi otmice putnika. Ni jedan organ nije preduzeo ništa da se životi državljana Srbije spasu.

U ovom zločinu ubijeni su: Halil Zupčević, Senad Đečević, Esad Kapetanović, Iljaz Ličina, Fehim Bakija, Rifat Husović, Ismet Babačić, Šedo Softić, Adem Alomerović, Rasim Ćorić, Fikret Memović, Fevzija Zeković, Džafer Topuzović, Muhedin Hanid, Safet Preljević, Nijazim Kajevid, Zvezdan Zuličić, Jusuf Rastoder i Tomo Buzov. Do danas su pronađeni posmrtni ostaci Halila Zupčevića, Rasima Ćorića i Jusufa Rastodera u jezeru Perudac 2009, odnosno 2010. godine.

Danas porodice žrtava zločina u Štrpcima, kao i porodice žrtava iz Sjeverina, nemaju status civilnih invalida rata u Srbiji. Zbog činjenice da se zločin desio na teritoriji BiH, Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalne politike negira porodicama žrtava ovih zločina ostvarenje prava po Zakonu o civilnim invalidima rata. FHP, Žene u crnom i Inicijativa pozivaju nadležne da prekinu praksu negiranja prava porodica žrtava najtežih zločina, izmene Zakon o pravima civilnih invalida rata i na taj način pruže bar delimičnu satisfakciju porodicama žrtava zločina za koji snose neupitnu odgovornost.

FHP, Žene u crnom i Inicijativa će obeležiti dvadeset i prvu godišnjicu zločina u Štrpcima, u Beogradu u četvrtak 27.02.2014. godine sa početkom u 15:48 časova pred ulazom u Glavnu železničku stanicu.

Povodom 23. godišnjice zločina u Štrpcima

U subotu, 27. februara 2016. godine, navršavaju se 23 godine od zločina u Štrpcima, kada su pripadnici Vojske Republike Srpske, na železničkoj stanici u Štrpcima, iz voza koji je saobraćao na relaciji Beograd – Bar izveli i ubili 20 putnika, civila nesrpske nacionalnosti. Fond za humanitarno pravo (FHP), Žene u crnom i Sandžački odbor za zaštitu ljudskih prava i sloboda podsećaju da porodice žrtava i dalje čekaju na sudsku pravdu u Srbiji, kao i na priznanje statusa porodica civilnih žrtava rata.

Za ovaj zločin do sada je pravnosnažno osuđen samo Nebojša Ranisavljević. U sudskom postupku koji je protiv njega vođen pred Višim sudom u Bijelom Polju (Crna Gora) utvrđeno je da je grupa pripadnika Višegradske brigade, koju je predvodio Milan Lukić, nasilno zaustavila voz u stanici Štrpci i iz istog izvela 18 putnika Bošnjaka, jednog Hrvata i jednu osobu neutvrđenog identiteta, koje su vojnim kamionom odvezli u prostorije osnovne škole u mestu Prelovo kod Višegrada. Nakon što su im oduzeli sve vredne stvari i pretukli ih, vezali su ih žicom i odvezli u napuštenu kuću u obližnje selo Mušići, gde su im naredili da legnu, a zatim su ih Milan Lukić i Boban Inđić ubili. Za to vreme Ranisavljević je čuvao stražu ispred kuće, pa je ranio jednog od otetih putnika koji je pokušao da pobjegne. Ranjenog putnika zaklao je Milan Lukić.

Žrtve ovog zločina su: Esad Kapetanović, Ilijaz Ličin, Fehim Bakija, Šećo Softić, Rifat Husović, Halil Zupčević, Senad Đečević, Jusuf Rastoder, Ismet Babačić, Toma Buzov, Adem Alomerović, Muhedin Hanić, Safet Preljević, Džafer Topuzović, Rasim Ćorić, Fikret Memović, Fevzija Zeković, Nijazim Kajević, Zvezdan Zuličić i jedno nepoznato lice.

Do sada su pronađeni posmrtni ostaci četiri žrtve. Telo Halila Zupčevića pronađeno je krajem 2009. godine u selu Sjedača na obali jezera Perućac, a posmrtni ostaci Rasima Ćorića, Jusufa Rastodera i Ilijaza Ličine nađeni su u istom jezeru 2010. godine, dok se za ostalim telima i dalje traga.

Tokom suđenja Ranisavljeviću, na osnovu dokumentacije ŽTP „Beograd“ utvrđeno je da je otmica bila unapred planirana i da su predstavnici državnih organa Srbije i SRJ bili upoznati sa postojanjem plana da se na stanici Štrpci izvrši otmica putnika muslimanske nacionalnosti. ŽTP je odmah po saznanju da postoji takav plan obavestio

nadležne organe o njemu, ali ništa nije preduzeto da se otmica spreči. Među organima koji su bili obavješteni su i Ministarstvo odbrane SRJ, Užički korpus VJ kojim je tada komandovao Dragoljub Ojdanić, kao i Državna bezbednost.

Za zločin u Štrpcima pred sudom Bosne i Hercegovine u toku je suđenje desetorici optuženih, među kojima su Luka Dragičević, komandant Višegradske brigade, Boban Inđić, komandant Interventne čete u Višegradskoj brigadi, te Gojko Lukić, brat Milana Lukića.

U Srbiji se povodom ovog zločina vodi istraga pokrenuta u decembru 2014. godine. Naime, Tužilaštvo za ratne zločine (TRZ) podiglo je u martu 2015. godine optužnicu protiv pet lica, međutim tu optužnicu sud do danas nije potvrdio, već ju je nekoliko puta vraćao TRZ-u na dopunu.

Porodice žrtava, od kojih su većina državljani Srbije, suočene su i sa dvodecenijskim ignorisanjem državnih organa nadležnih za brigu o civilnim žrtvama rata (Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja). Majke, očevi, deca, supružnici i drugi srodnici

žrtava ovog zločina, kao i zločina u Sjeverinu, zbog diskriminatornog zakonskog okvira u Srbiji ne mogu dobiti status članova porodica civilnih žrtava rata.

Na neadekvatnost postojećeg zakonskog rešenja i njegovo diskriminatorno sprovođenje već godinama ukazuju žrtve i njihova udruženja, FHP i druge organizacije civilnog društva. Uprkos ozbiljnim primedbama domaćih i međunarodnih aktera, Ministarstvo je uvelo u zakonsku proceduru i Nacrt zakona o pravima boraca, vojnih invalida, civilnih invalida rata i članova njihovih porodica kojim se postojeći pravni režim dodatno pogoršava na štetu svih civilnih žrtava koje žive u Srbiji.

ULIČNE AKCIJE

2004.

Otmica u Štrpcima - jedanaest godina kasnije - 27. februara 2004. godine - čin podsećanja na zločin otmice 19 osoba bošnjačke nacionalnosti od strane srpskih paravojnih formacija i aktivno učešće bivšeg režima. Ovom akcijom, u organizaciji Žena u crnom, Fonda za humanitarno pravo, Inicijative mladih iz Beograda, zahtevano je ispitivanje odgovornosti države za ovaj zločin. Istog dana je održana i tribina na istu temu u Međunarodnom pres centru u Beogradu.

Beograd, 27. februar: obeležavanje 17 godišnjice zločina u Štrpcima/Srbija.

2012.

27. februar, Beograd: mirovna akcija „Sećanje na voz smrti - Nikada nećemo zaboraviti zločin u Štrpcima“. Naime, pripadnici jedinice „Osvetnici“, deo vojske Republike Srpske, u stanici Štrpci 27. februara 1993. godine iz voza broj 671 na relaciji Beograd-Bar izveli putnike nesrpske nacionalnosti - 18 Muslimana i jednog Hrvata, a potom ih ubili. Stajanjem na ulazu u Glavnu železničku stanicu, odakle je, bukvalno i simbolički, krenuo voz smrti, obeležena je 19 godišnjica tragedije, uz učešće od oko tridesetak aktivista/kinja Žena u crnom.

2013.

27. februara, Beograd: 20 godina od otmice u Štrpcima – Počinioci bez kazne, žrtve nepriznate: obeležavanje zločina u Štrpcima, gde je 27.2. 1993. u 15.48h iz voza 671, na relaciji Beograd-Bar, u stanici Štrpci, na 230 km od Beograda, pripadnici oružane formacije "Osvetnici" Vojske Republike Srpske otelo su 19 putnika nesrpske nacionalnosti (18 Muslimana i jednog Hrvata). Žene u crnom, Fond za humanitarno pravo i Incijativa mladih za ljudska

prava obeležili su godišnjicu otmice u Štrpcima pred ulazom u glavnu beogradsku železničku stanicu 27. februara. Obeležavanje je počelo u 15.30 časova. Tog dana je bilo 20 godina od otmice 19 državljana Srbije i Crne Gore. Oteli su ih pripadnici Vojske Republike Srbije (VRS) na železničkoj stanici u Štrpcima (BiH, Republika Srpska). Za zločin je osuđen samo Nebojša Ranisavljević. Srbija žrtvama ovog zločina još uvek nije priznala status civilnih žrtava rata. U akciji je učestvovalo oko četrdeset aktivistkinja i aktivista. Fond za humanitarno pravo poziva državne organe da nakon 20 godina nemara prema porodicama žrtava i nepriznavanja odgovornosti za zločin, izmenama zakona, pre svega Zakona o pravima civilnih invalida rata, iskažu elementarnu odgovornost i solidarnost prema žrtvama i njihovim porodicama.

2014.

27. februara, Beograd "Nikada nećemo zaboraviti zločin u Štrpcima": obeležavanje zločina u Štrpcima, gde su 27.2. 1993. u 15.48h iz voza 671, na relaciji Beograd-Bar, u stanici Štrpci, na 230 km od Beograda, pripadnici oružane formacije "Osvetnici" Vojske Republike Srpske oteli 19 putnika nesprske nacionalnosti (18 Muslimana i jednog Hrvata). Oko četrdeset (40) aktivistkinja i aktivista Žene u crnom, Fond za humanitarno pravo i Incijativa mladih za ljudska prava obeležili su godišnjicu otmice u Štrpcima pred ulazom u glavnu beogradsku železničku stanicu 27. februara.

"Štrpci – 21 godinu bez pravde i priznanja": Žene u crnom, Fond za humanitarno pravo i Incijativa mladih za ljudska prava obratile su se apelom nadležnim institucijama sa zahtevima da se ispita „odgovornost institucija Republike Srbije za ovaj zločin, kao i na njihov današnji sramni odnos prema porodicama žrtava koje ne priznaju kao civilne žrtve rata – žrtve nemaju status civilnih invalida rata i to zbog činjenice da je zločin

počinjen na teritoriji BiH. Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalne politike negira porodicama žrtava ovih zločina ostvarenje prava po Zakonu o civilnim invalidima rata. FHP, Inicijativa i ŽuC pozivaju nadležne da prekinu praksu negiranja prava porodica žrtava najtežih zločina i izmene Zakon o pravima civilnih invalida rata i na taj način pruže bar delimičnu satisfakciju porodicama žrtava za koje snose neupitnu odgovornost. Tokom suđenja Ranisavljeviću je utvrđeno da je otmica bila planirana mesec dana ranije, kao i da je železničko transportno preduzeće Beograd u više navrata obavestilo predstavnike Vojske Jugoslavije i Ministarstvo unutrašnjih poslova Srbije o pripremi otmice putnika. Ni jedan organ nije preduzeo ništa da se životi državljana Srbije spasu“.

2015.

27. februara, Beograd: Povodom 22 godišnjice zločina u Štrpcima, Žene u crnom, Fond za humanitarno pravo i Inicijativa mladih za ljudska prava, organizovale su (od 15.48h do 16.48h) mirovnu akciju „Istina – odgovornost – pravda- 22 godine od zločina u Štrpcima“ ispred ulaza u beogradsku železničku stanicu. Da podsetimo: 27.2. 1993. u 15.48h iz voza 671, na relaciji Beograd-Bar, u stanici Štrpci, na 230 km od Beograda, pripadnici oružane formacije “Osvetnici” Vojske Republike Srpske oteli su i ubili 19 putnika nesprske nacionalnosti (18 Muslimana i jednog Hrvata). Pored stajanja u crnini i ćutanju Žene u crnom su izvele scensku akciju „Istina-odgovornost-pravda“ uz učešće 35 aktivista/kinja.

2016.

Beograd, 27. februar - Povodom 23 godišnjice zločina u Štrpcima, Žene u crnom, Fond za humanitarno pravo i Inicijativa mladih za ljudska prava, organizovale su (od 15.48h do 16.48h) mirovnu akciju „Pamtimo zločin u Štrpcima“ u Knez Mihailovoj ulici. Da podsetimo: 27.2. 1993. u 15.48h iz voza 671, na relaciji Beograd-Bar, u stanici Štrpci, na 230 km od Beograda, pripadnici oružane formacije „Osvetnici“ Vojske Republike Srpske oteli su i ubili 19 putnika ne-srpske nacionalnosti (18 Muslimana i jednog Hrvata). Na protestu su bili istaknuti brojni transparenti: *Voz je stao u 15.48h; Pamtimo zločin u Štrpcima - 27.02.1993.-27.02.2016; I posle 23 godine država Srbija ćuti. Dokle?; Žene u crnom za mir i pravdu;* kao i imena oteatih i ubijenih: *Esad Kapetanić, Ilijaz Ličin, Fehim Bakija, Šećo Softić, Rifat Husović, Halil Zupčević, Senad Đečević, Jusuf Rastoder, Ismet Babadžić, Toma Buzov, Adem Alomerović, Muhedin Hanić, Safet Preljević, Džafer Topuzović, Rasim Ćorić, Fikret Memović, Fevzija Zeković, Nijazim Kajević, Zvezdan Zuličić.* Pored stajanja u crnini i ćutanju, glumice Dah teatra izvele su komad iz njihove predstave „Priča o čaju“, koja je posvećena otmici u Štrpcima. U ovoj akciji učestvovalo je 35 aktivista/kinja.

POSEĆIVANJE MESTA ZLOČINA POČINJENIH U NAŠE IME

2005.

27. februara istog dana organizovana je mirovna akcija Pamtimo povodom godišnjice zločina otmice u Štrpcima (27.februar 1993.), kao i tribina u Prijepolju.

2006.

27. februara – Prijepolje, komemorativni mirovni marš 'Pamtimo' povodom 13. godina zločina u Štrpcima, počinjenog nad bošnjačkim civilima 27. februara 1993. U ovoj akciji su učestvovalе aktivistkinje i aktivisti Mreže Žena u crnom iz više gradova Srbije, kao i druge organizacije za ljudska prava.

2008.

27. februara: u okviru obeležavanja 15 godina od zločina u Štrpcima (otmice osoba bošnjačke nacionalnosti) organizovale smo komemoraciju u Prijepolju, kao i Štrpcima, mestu zločina.

27. februar: Štrpci – povodom petnaest godina od zločina u Štrpcima/otmice devetnaest putnika Bošnjaka iz voza Beograd-Bar, 27. februara 1993. organizovan je odlazak na komemoraciju u Prijepolje i mesto otmice - Štrpce i polaganje venaca sa natpisom „Da se ne zaboravi zločin u Štrpcima“; u ovom komemorativnom činu u organizaciji Žena u crnom, Fonda za humanitarno pravo i Helsinškog odbora za ljudska prava i Inicijative mladih za ljudska prava, učestvovalo je 26 aktivistkinja iz Beograda, Leskovca, Velike Plane, Niša, Pljevalja, Prijepolja, kao i dvadesetak članova i članica porodice ubijenih.

2009.

27. februar, Prijepolje, Srbija: šesnaest godina od zločina u Štrpcima – otmice i ubistva osamnaest putnika bošnjačke nacionalnosti i jednog putnika hrvatske nacionalnosti, iz voza Beograd – Bar, 27. februara 1993. od strane grupe vojnika Vojske Republike Srpske. U javnom apelu smo se obratili nadležnim organima države Srbije, budući da se zločin desio uz znanje i saučesništvo državnih organa tadašnje Savezne Republike Jugoslavije (SRJ) a svi odgovorni nisu još uvek kažnjeni - zahtevale smo od institucija države Srbije da iznesu sve informacije i činjenice o odgovornosti tadašnjih institucija i visokih zvaničnika Srbije za plan i izvršenje zločina.

U Prijepolju je održan protest i komemorativni skup, uz otkrivanje spomenika žrtvama zločina od strane opštine Prijepolje, uz prisustvo dvanaest aktivista Fonda za humanitarno pravo iz Beograda i aktivistkinja Mreže Žena u crnom Srbije iz Beograda, Pančeva, Leskovca. Na spomeniku smo položile venac sa natpisom '*Nikad nećemo zaboraviti zločin u Štrpcima – Mreža Žena u crnom Srbije*'. Nakon komemorativnog skupa susrele smo se sa porodicama žrtava zločina.

2015.

27. februar, Prijepolje: Ispred spomen ploče u Prijepolju, obeležena je 22 godišnjica od zločina u Štrpcima. Aktivistkinje i aktivisti Udruženja za društvena istraživanja i komunikacije/UDIK iz Sarajeva, udruženje građana Ženski glas Priboja iz Priboja, Bona Fide iz Pljevalja, a u okviru mreže Žena u crnom, organizovano su odali počast žrtvama zločina u Štrpcima.

2016.

Prijepolje, 27. februar - Ispred spomen ploče u Prijepolju, obeležena je 23 godišnjica od zločina u Štrpcima. Aktivistkinje udruženje građana Ženski glas iz Priboja, Bona Fide iz Pljevalja, a u okviru mreže Žena u crnom, organizovano su odale počast žrtvama zločina u Štrpcima.

FILMOVI GRUPE ZA VIDEOKTIVIZAM ŽENE U CRNOM O ŠTRPCIMA

Štrpci - 15 godina posle – dokumentarni film indijske rediteljke Anberin Paša, u produkciji Žena u crnom, u trajanju od 10 minuta, napravljen povodom 15 godišnjice zločina u Štrpcima (2007), a prikazuje mirovnu akciju Žena u crnom zajedno sa porodicama žrtva ovog zločina na mestu gde se dogodio zločin/otmica– na železničkoj stanici Štrpci na prizu Beograd – Bar.

Nikada nećemo zaboraviti zločin u Štrpcima – dokumentarni film o obeležavanju 19. godišnjice ratnog zločina u Štrpcima. 2012. godine. Film je preveden na engleski jezik.

<https://www.youtube.com/watch?v=40GDAou0N50&t=15s>

https://www.youtube.com/watch?v=Vcu1Y_LdMWk&t=17s

Počinioci bez kazne, žrtve nepriznate - 20 godina od otmice u Štrpcima (3,02 min.) – akcija 27. februara ispred Železničke stanice u Beogradu povodom dvadeset godina zločina u Štrpcima – otmice putnika bošnjačke nacionalnosti iz voza 671 na pruzi Beograd – Bar u mestu Štrpci). U filmu govore Sandra Orlović (Fond za humanitarno pravo), Maša Milutinović (Inicijativa Mladih za ljudska prava) i Violeta Đikanović (ŽuC). Film je preveden na engleski jezik.

<https://www.youtube.com/watch?v=Wcpi7io89AU&t=27s>

<https://www.youtube.com/watch?v=mOKO165l8V0&t=16s>

Istina – pravda - odgovornost - Štrpci (3.21 min.) – kratki film prikazuje protest i performans koji su 27. 2. 2015., organizovale Žene u crnom ispred železničke stanice u Beogradu, povodom 22 godine od zločina u Štrpcima.

<https://www.youtube.com/watch?v=Dd1hHrtZ5Yo&t=12s>

Nikada nećemo zaboraviti zločin u Štrpcima (5:48 min.) – dokumentarni film o obeležavanju godišnjice ratnog zločina u Štrpcima prikazuje protest Žena u crnom i performans Dah Teatra. Film je preveden na engleski jezik.

<https://www.youtube.com/watch?v=CoCsS5YMugw&t=114s>

<https://www.youtube.com/watch?v=swh3rk2MZ XU>